

RISIKO- OG KAPITALSTYRING

Offentliggjøring av informasjon i henhold til Pilar 3 2023

SPAREBANKEN SØR

Innhold

1. CROs oppsummering av 2023	3
a. Regelverk	4
b. Virksomhetens art	5
2. Risikostyring	6
a. Formål.....	6
b. Risikokultur	6
c. Organisering og ansvarsfordeling.....	7
d. Risikostrategi	10
3. Kapitalstyring.....	12
a. Kapitalkrav	14
b. Kapitaldekning	15
c. ICAAP	16
4. Kredittrisiko	19
a. Styring og kontroll	19
b. Mål og retningslinjer for styring av kredittrisiko	20
c. Operasjonell kredittstyring.....	22
d. Engasjementsoppfølging	28
e. Analyser og rapportering.....	29
f. Internkontroll	29
5. Motpartsrisiko	30
a. Vurdering av risiko.....	30
b. Styring og kontroll	30
6. Markedsrisiko	31
a. Vurdering av risiko.....	31
b. Styring og kontroll	31
c. Renterisiko.....	31
d. Kredittspreadrisiko	32
e. Valutarisiko.....	32
f. Aksjerisiko.....	32
7. Likviditetsrisiko.....	33
a. Vurdering av risiko.....	33
b. Styring og kontroll	33
8. Operasjonell risiko.....	36
a. Styring og kontroll	36

b.	Operasjonelle hendelser	37
c.	IT- og informasjonssikkerhetsrisiko.....	38
d.	Økonomisk kriminalitet, hvitvasking og terrorfinansiering.....	38
e.	Etterlevelsesrisiko.....	39
9.	HR- lønnspolitikk og valg av styre.....	39
a.	Lønnspolitikk	39
b.	Rekruttering av medlemmer til Styret	41
10.	Vedlegg.....	42

1. CROs oppsummering av 2023

Året 2023 har vært preget av flere forhold som innebærer at det er negative endringer i rammevilkår for både personkunder og næringslivskunder. Det har vært høy prisvekst, og selv om inflasjonen er avtagende, er den fortsatt høyere enn det som er målsettingen. Kronekursen har vært svak, men styrket seg noe mot slutten av året, og Norges Bank har gjennomført flere renteøkninger gjennom året, noe som innebærer at vi nå har det høyeste rentenivået siden finanskrisen i 2008. Det vurderes at disse utviklingstrekkene har påvirket kredittrisiko i negativ retning.

Gjennom året har det vært en markert økning i konkurser og tvangsavviklinger sammenlignet med tilsvarende periode i 2022, og dette gjelder både på nasjonalt nivå og i bankens hovedregion. Selv om det har vært en stor økning, er nivået tilbake på et mer normalisert nivå slik det var før pandemien.

Det har periodevis vært høye strømpriser, og selv om det er en god strømstøtteordning for personkunder, innebærer de store forskjellene mellom strømprisområdene at det for flere bedrifter i NO2 har vært en betydelig konkurranseulempe.

Selv om det er en negativ endring i flere makroøkonomiske faktorer, har sysselsettingen holdt seg på et høyt nivå, og det er fortsatt et relativt stramt arbeidsmarked.

Myndighetene vurderer at den største sårbarheten i det norske finansielle systemet er husholdningenes gjeldsgrad. Med et økende rentenivå samt økte energikostnader og økte matvarepriser, vil det være avgjørende hvordan husholdningene «absorberer» rente- og kostnadsøkningene. Kostnads- og renteøkninger gjennom de to siste årene har en tydelig negativ påvirkning for husholdningssektoren, men det ser likevel ut til at det er en meget liten andel av husholdningene som ikke klarer å betjene gjelden.

Innenfor utvikling av eiendom, og dermed også for bygg og anlegg, har det vært store variasjoner i aktivitetsnivået. Gjennom andre halvår 2023 har det blitt stadig tydeligere at det er et vedvarende lavt nyboligsalg, og igangsettelse av flere nye utviklingsprosjekter har langt på vei stoppet.

Boligmarkedet for bruktboliger har imidlertid holdt seg godt i bankens hovedmarkedsområder, hvor det har vært en bedre prisutvikling enn det som har vært tilfellet de fleste andre steder i landet.

Bankens volum av uordnede betalinger er stabilt, men det er en vekst i utlånsvolum i trinn 3. Samlet volum av utlån i trinn 3 er imidlertid fortsatt på et lavt nivå, og er nå tilbake på det nivået som forelå før pandemien i 2019. Banken har lave tapskostnader som i hovedsak kan henføres til modellbaserte tap.

Kredittpåslagene for obligasjonsfinansiering av typene som banken benytter seg av, holdt seg på høye nivåer i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for de siste årene. Påslagene falt for de fleste typer obligasjoner mot slutten av fjoråret, men var fortsatt på relativt høye nivåer ved årsslutt. Det vurderes at banken har en god finansieringsstruktur.

Overordnet vurderes det at Sparebanken Sør har lav risiko, selv om underliggende risiko, vurderes å ha økt noe på enkelte områder gjennom 2023. Dette gjelder spesielt for kredittrisiko.

Risiko- og kapitalnivå må sees i sammenheng, og Sparebanken Sør er meget godt kapitalisert ved utgangen av 2023. Ren kjernekapitaldekning utgjør ved årsskiftet 16,8 prosent. Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) utgjør hele 9,0 prosent som er på et meget høyt nivå sammenlignet med de andre større norske og nordiske bankene.

Sparebanken Sørs rapport om risiko- og kapitalstyring (Pilar 3 rapport) er utarbeidet for å gi informasjon om konsernets risikostyring, risikomåling og kapitalstyring i samsvar med Guidelines on disclosure requirements under Part Eight of Regulation (EU) No 575/2013 (EBA-GL-2016-11) og kravene i (CRR II/CRD IV).

Rapporten består av en tekstdel og en kvantitativ vedleggsdel, og dette oppdateres minst årlig. Informasjon i vedlegg knyttet til «Key Metrics» oppdateres halvårlig. Informasjon om kapitaldekning oppdateres kvartalsvis og offentliggjøres som en del av bankens kvartalsrapport.

Metode som benyttes for å beregne kapitalbehov samt informasjon om bankens interne risikomåling og -styring beskrives i rapporten.

Rapport om risiko- og kapitalstyring (Pilar 3-rapport) gir en god og presis beskrivelse av status for risikostyring og -eksponering i Sparebanken Sør, og forklarer hvordan risiko måles, styres og rapporteres i banken.

Bjørn A. Friestad

Chief Risk Officer / Konserndirektør Risikostyring

a. Regelverk

Kapitalkravsregelverket skal bedre risikostyringen i bankene og skal sørge for samsvar mellom risikoeksponering og kapitalisering. EUs kapitalkravsregelverk CRR2 (Capital Requirements Regulation)/CRD 5 (Capital Requirements Directive), samt revidert krisehåndteringsdirektiv (BRRD2) ble formelt sett innført i Norge med virkning fra 30. juni 2022.

Kapitalkravregelverket består av tre pilarer:

Pilar 1 – Minimums- og bufferkrav til ansvarlig kapital. Størrelsen på ansvarlig kapital er målt i forhold til det risikovektede beregningsgrunnlaget.

Pilar 2 – Intern vurderingsprosess (ICAAP) av samlet kapitalbehov. Tilsynsmessig oppfølging av kapitalbehov og tilhørende strategi (SREP).

Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon om Risiko- og kapitalstyring.

I henhold til regelverket kan den enkelte bank velge ulike metoder for fastsettelse av beregningsgrunnlaget, men noen av metodene krever forhåndsgodkjennelse fra Finanstilsynet. Følgende metoder kan benyttes for å komme frem til beregningsgrunnlaget:

Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Standardmetoden	Standardmetoden	Basismetoden
Grunnleggende IRB ¹⁾	Value-at-Risk (VaR) ¹⁾	Sjablongmetoden
Avansert IRB ¹⁾		AMA-metoden ¹⁾

- 1) Det kreves godkjennelse fra Finanstilsynet for å kunne benytte de interne metodene IRB, VaR og AMA-metode av den enkelte bank, og innebærer at kapitalkravet beregnes med utgangspunkt i interne modeller for den enkelte risikoform.

Sparebanken Sør benytter følgende metoder for fastsettelse av beregningsgrunnlaget:

Kredittrisiko: Standardmetoden

Markedsrisiko: Standardmetoden

Operasjonell risiko: Basismetoden

b. Virksomhetens art

Sparebanken Sør er et uavhengig og selvstendig finanskonsern med hovedvirksomhet innenfor bank, verdipapirhandel og eiendomsmegling i Agder, Rogaland, samt Vestfold og Telemark. Eiendomsmeglervirksomheten drives gjennom datterselskapet Sørmeglere. Skade- og personforsikringsprodukter leveres via forsikringsselskapet Frende, hvor banken er deleier. Banken er også deleier i selskapene Norne Securities og Brage Finans, leverandører av henholdsvis verdipapirhandel, leasing og salgspant. Banken har 31 kontorer, og hovedkontoret ligger i Kristiansand.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Sør, og selskapet har konsesjon som kredittforetak med tillatelse til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Selskapets hovedformål er å sikre konsernet stabil og langsiktig finansiering til konkurransedyktige vilkår. Selskapet fikk i 2022 godkjenning fra Finanstilsynet om et OMF premium program, som innehar særlige krav til overpantsettelse, sammensetning og verdsettelse av sikkerhetsmassen.

Sørmeglere er bankens eiendomsmeglerforetak. Meglervirksomheten har en dominerende posisjon i store deler av bankens markedsområde. I tillegg til å dominere markedet for omsetning av bruktboliger, har selskapet også en meget sterk posisjon i nybygg-markedet. Spesielt gjelder dette i og rundt de største byene i Agder. Sørmeglere har også styrket satsingen innenfor tradisjonell næringsmegling, og det er store forventninger til fremtidig utvikling i markedsandeler og effekter av samhandling mellom bank og megling.

Frende Holding AS (eierandel 19,9 prosent) er morselskapet til Frende Skadeforsikring AS og Frende Livsforsikring AS, som tilbyr skade- og livsforsikring til privatpersoner og bedrifter.

Brage Finans AS (eierandel 24,9 prosent) er et landsdekkende finansieringskonsern som tilbyr leasing og salgspantlån til bedrift og personmarkedet. Selskapet ble etablert i 2010 og driver virksomhet med utgangspunkt fra hovedkontor i Bergen. Distribusjon av selskapets produkter skjer gjennom eierbanker, via forhandlere av kapitalvarer og gjennom eget salgssapparat.

Norne Securities AS (eierandel 15,1 prosent) er et verdipapirforetak som tilbyr investeringstjenester til bedrifts- og privatmarkedet. Selskapet ble etablert i 2008 og leverer rådgivning til aktører i kapitalmarkedet, i særdeleshet til sparebanker og kundene deres. Selskapet har tre forretningsområder: Handel i aksjer og fond på internett for private investorer, Investment Banking (rådgivning til selskaper) og handel i verdipapirer for profesjonelle investorer.

Balder Betaling AS (eierandel 23,0 prosent) eies av Sparebanken Sør sammen med 20 andre sparebanker. Selskapet har en eierandel på 10,49 prosent i Vipps AS, og har som mål å videreutvikle Vipps sammen med øvrige eiere. Sparebanken Sør har dermed en indirekte eierandel i Vipps AS på 2,41 prosent.

Banken eier 100 prosent av aksjene i Sørlandet Forsikringscenter AS, etter kjøp av de siste 22 prosentene i juni 2023. Selskapet utgjør en betydelig del av salgsapparatet innen forsikring og viktig for konsernets satsing innen området.

Bankens øvrige datterselskaper forvalter i hovedsak eiendommer. I 2023 kjøpte datterselskapet Transitt Eiendom AS, 100 % av aksjene i Arendal brygge med tilhørende datterselskap. Oppkjøpet har ført til en nedskrivning av goodwill i konsern på 6,3 mill. Kroner.

Rapport om risiko- og kapitalstyring (Pilar 3 dokumentet) skal sammen med årsrapporten gi informasjon om risiko- og kapitalstyring i Sparebanken Sør.

2. Risikostyring

a. Formål

«Risikostyring er aktiviteter for å identifisere (avdekke), analysere, estimere og kontrollere kostnader (og inntekter) knyttet til risiko.»

I alle deler av bankens virksomhet foreligger det ulike former for risiko, og det vil være ulikt nivå på faktisk risikoeksponering. Risikostyring handler ikke om å fjerne risiko, men om å ta riktig (kalkulert) risiko og prise denne riktig. En aktiv styring av risiko er et bidrag til bankens verdiskaping.

Aktiv risikostyring innebærer at risiko inngår som en integrert del av vurderinger som gjøres både i førstelinde og i andrelinde. Banken skal ha god risikostyring og gode systemer som understøtter risikostyringen, og bankens risikostyring må være bygget opp på en slik måte at både risikoeksponering og bankens risikostyring oppfyller fastsatte styringsmålsettinger.

b. Risikokultur

I prosessene for risikostyring er organisasjonens risikokultur en grunnmur som de andre elementene i helhetlig risikostyring bygger på. Risikokultur er en kritisk faktor for å oppnå ønsket nivå på bankens risikostyring.

«God risikokultur innebærer at det er et miljø hvor det er bevissthet til at banken eksponeres for ulike risikoer i de fleste aktiviteter, men hvor det er en forståelse for at risiko skal styres. Det skal være en åpenhet hvor det er respekt og tillit som sikrer at man i beslutningsprosesser får frem ulike synspunkter, og hvor det stimulerer til et konstruktivt engasjement.»

Bankens risikostyring baseres på at god teori forenes med god praksis, og banken skal ha en kultur for å vurdere og behandle risiko i alle sammenhenger. Banken skal utvikle og vedlikeholde en god risikokultur gjennom kommunikasjon, informasjon og opplæring om bankens strategi, aktiviteter og ønsket risikoprofil.

Alle ansatte må være seg bevisst sitt ansvar i relasjon til risikostyring, og risikostyring er ikke begrenset til spesialister, men er også en integrert del i daglig forretningsvirksomhet.

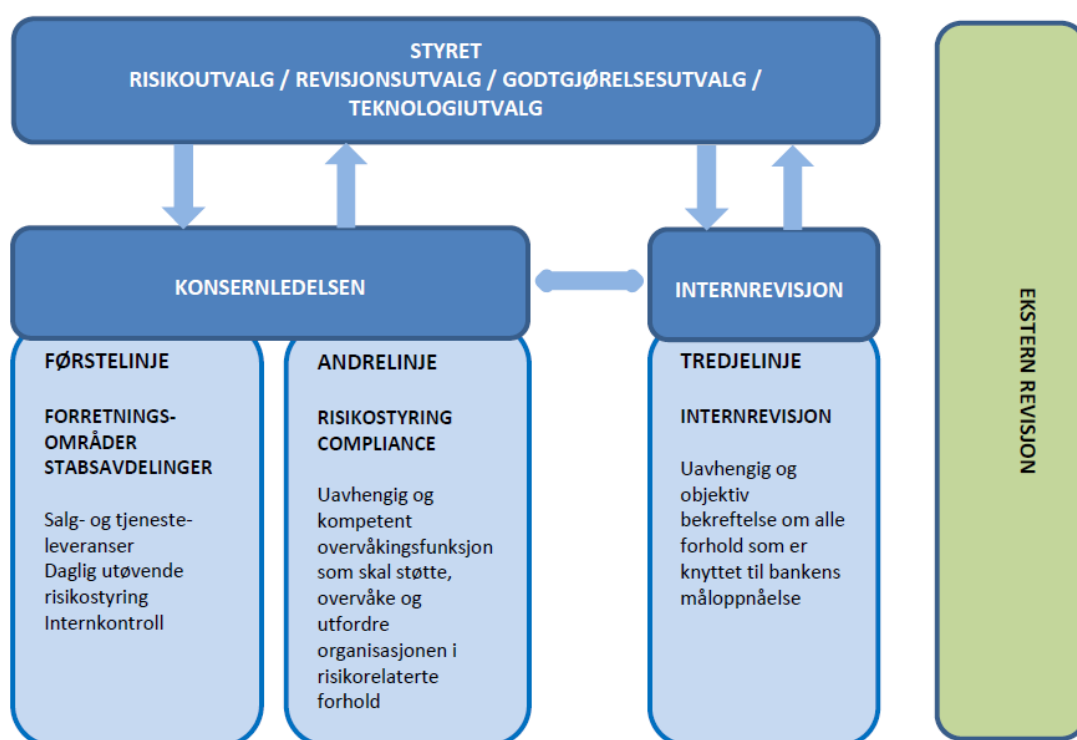
c. Organisering og ansvarsfordeling

Det skal være en funksjons- og rollefordeling mellom bankens forretningsområder og kontrollerende instanser.

Sparebanken Sør har som prinsipp at ansatte i den utøvende virksomheten skal styre og måle den risiko som banken utsettes for i den daglige virksomhet, og rapportere denne i henhold til vedtatte prosedyrer.

Det skal innenfor de ulike risikoområdene være en hensiktsmessig organisering og uavhengighet mellom de ansatte som utøver operativt arbeid, og de som har ansvaret for overvåking og rapportering av økonomiske nøkkeltall og styringsmål.

Overordnet kan bankens virksomhetsstyring skjematisk beskrives innenfor «trelinjemodellen». Skjematisk kan modellen beskrives som følger:

Styret

Styret har det overordnede ansvar for bankens totale risikostyring, og skal påse at banken har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Styret fastsetter risikostrategier og risikoprofil, herunder styringsmålsettinger og risikotoleranse. Risikoprofilen operasjonaliseres gjennom rammeverket for risikostyring, herunder fastsettelse av fullmakter.

Styret fastsetter retningslinjer for konsernets risikotaking, identifikasjon, overvåking og kontroll av risikofaktorer som konsernet er, eller kan bli eksponert for, herunder risikoer knyttet til makroøkonomiske forhold, og styret stiller krav til rapportering og informasjon. Styret skal regelmessig orienteres om konsernets risikostyring og risikoeksponering.

Styret fastsetter også strategi og retningslinjer for nivå, sammensetning og fordeling av egenkapital, og godkjenner prosessen for å sikre tilstrekkelig egenkapitalnivå til enhver tid (ICAAP).

Risikoutvalg

Risikoutvalg er et underutvalg av styret med formål å bidra til at risiko- og kapitalstyringen i konsernet støtter opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse. Risikoutvalget skal overvåke den samlede risiko og vurdere om konsernets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivået og omfanget av virksomheten.

Styret fastsetter instruks for og oppnevner medlemmer av risikoutvalget blant styrets egne medlemmer.

Risikoutvalget fungerer også som et ESG-utvalg, og skal behandle og forberede ESG-saker for styret. Risikoutvalget hadde 9 møter i løpet av 2023.

Revisjonsutvalg

Revisjonsutvalg er et underutvalg av styret med formål å foreta mer grundige vurderinger av avtalte saksområder, herunder å styrke arbeidet med finansiell rapportering og internkontroll.

Styret fastsetter instruks for og oppnevner medlemmer av revisjonsutvalget blant styrets egne medlemmer.

Godtgjørelsesutvalg

Godtgjørelsesutvalg er et underutvalg av styret med formål å forberede alle saker om godtgjørelsesordninger som skal behandles av styret. Utvalget skal støtte styret i sitt arbeid med å fastsette og sørge for at banken til enhver tid har og praktiserer retningslinjene og rammene for godtgjørelsesordninger.

Styret fastsetter instruks for og oppnevner medlemmer av godtgjørelsesutvalget blant styrets egne medlemmer.

Teknologiutvalg

Teknologiutvalget er et underutvalg av styret og har et særlig ansvar for å være orientert om finansteknologi, og kunne være en strategisk diskusjonspartner for styret og administrasjonen vedrørende de strategiske valg banken står foran på teknologiområdet. Utvalget skal diskutere strategiske teknologitemaer for videre behandling i Styret.

Styret fastsetter instruks for og oppnevner medlemmer av teknologiutvalget blant styrets egne medlemmer.

Konsernsjef

Konsernsjef har ansvaret for å implementere risikostyring og internkontroll, og konsernsjef har etablert en rådgivende konsernledergruppe som møtes jevnlig.

Konsernsjef har delegert oppgaver i henhold til det formelle ansvar for internkontroll og risikostyring. Ansvar for utarbeidelse av grunnlag for den årlige vurderingen av risikosituasjonen og kapitalbehovet er delegert til divisjon Risikostyring. Det er videre delegert kontrolloppgaver til de enkelte linjeansvarlige innen rammene for vedtatte prinsipper, instruksjoner og fullmakter.

Konsernledelsen

Konsernledelsen skal sørge for at banken har en organisasjon med riktig kompetanse samt gode og effektive rammeverk, prosesser, systemer, modeller og rutiner for styring av risikoer banken er utsatt for.

Saker som vedrører endringer eller implementering av ny policy og strategier i konsernet, skal alltid fremlegges konsernledergruppen for diskusjon og innstilling før behandling i risikoutvalget og styret. Konsernledelsen behandler minst årlig en vurdering av risikosituasjonen og det tilhørende kapitalbehovet (ICAAP). Denne vurderingen legges deretter frem for risikoutvalget og styret.

Konsernledelsen skal også behandle saker og gi innspill til bankens styring og kontroll av totalrisiko, herunder ratingspørsmål og overordnet balansestyring. Konsernledelsen skal ta stilling til konsernets totale risikoeksponering og avstemme denne i forhold til konsernets og morbankens kapitalbehov.

Konsernledelsen skal også være bankens overordnede faglige styringsorgan på IKT-området samt sikkerhetsforum for Bank-ID.

Balansestyringskomité

Balansestyringskomitéen arbeider på mandat fra konsernsjef. Formålet til komitéen er å bidra til bedre strategiske og taktiske beslutninger knyttet til finansiell risikostyring. Komitéen skal også bidra til å bedre forankre disse beslutningene og vurderingene i ledelsen og organisasjonen. Arbeidet i komitéen skal også bidra til å bygge kompetanse i ledelsen om finansiell risikostyring i bredde og dybde.

Komitéen består av konsernledelsen, og fagpersoner kan involveres i behandlingen av utvalgte saker.

Forretningsområdene og fagavdelinger

Forretningsområdene og fagavdelingene har ansvar for operativ drift og den daglige styring og oppfølging av risiko innen eget ansvarsområde. Forretningsområdene har ansvar for å utarbeide og vedlikeholde prosesser, systemer, retningslinjer og rutiner for styring av risiko innen eget ansvarsområde, samt å følge opp og kontrollere at disse etterleves.

Divisjon Risikostyring

Divisjon Risikostyring dekker hele konsernet og utfører ikke aktiviteter som det er intensjon om at kontrollfunksjonen skal overvåke. Divisjonen skal identifisere, måle og vurdere bankens totalrisiko, samt ha overordnet ansvar for kapitalstyring. Divisjon Risikostyring har ansvar for jevnlig rapportering til konsernledelse, risikoutvalg og styret av bankens totale risikoeksponering.

Compliance

Det er etablert en uavhengig compliance-funksjon som faglig er direkte underlagt konsernsjef, og personalmessig er underlagt konserndirektør Strategi.

Compliance-funksjonens hovedansvar er å kontrollere og rapportere avvik i etterlevelsen av lover, forskrifter, rundskriv og styringsdokumenter. Compliance har som mål å sørge for at det er samsvar mellom myndighetskrav, ulike standarder og hvordan banken løser oppgavene. De til enhver tid gjeldende regulatoriske krav skal etterleves, og dette er også viktig for å kunne ta riktige og gode beslutninger som skal bidra til å oppfylle vedtatte styringsmål.

Compliance-funksjonen inngår i andrelinje-kontroll og foretar uavhengige stikkprøvekontroller, risikooppfølginger og rapporteringer.

Internrevisjon

Konsernet har internrevisjonsfunksjon med egne ansatte som rapporterer direkte til styret og er uavhengig av administrasjonen. Internrevisjonen er en uavhengig bekreftelses- og rådgivningsaktivitet som har til hensikt å tilføre merverdi og forbedre konsernets drift. Internrevisjonen benytter en systematisk og strukturert metode for å evaluere og forbedre effektiviteten og hensiktsmessigheten av konsernets prosesser for risikostyring, kontroll og governance. I tillegg skal Internrevisjonen gjennom sine revisjoner bidra til å forebygge og avdekke eventuelle misligheter.

Internrevisjonen skal ha full tilgang til all relevant informasjon.

d. Risikostrategi

Risikostyringen skal støtte opp under Sparebanken Sørs strategiske mål. Det er fastsatt rammeverk for risikoappetitt, risikorammer og risikotoleranse for de enkelte risikotypene. Det skal være etablert systemer for måling, rapportering, styring og kontroll av risiko. Både samlet risikonivå og de ulike risikokategorier skal følges tett opp for å sikre at konsernet utvikler seg i tråd med vedtatt risikoprofil og strategier.

Risikostyringen skal sikre at risikoeksponeringen til enhver tid er kjent, og bidra til at Sparebanken Sør når sine strategiske mål for finansiell stabilitet og lønnsomhet. Konsernets risikoeksponering skal tilpasses kapital, vekstambisjoner, kompetanse og markedsmessige muligheter, samt krav og retningslinjer fra myndighetene.

Sentrale elementer i konsernets risikostyring:

- Definere og kvantifisere konsernets risiko
- Etablere rammeverk og retningslinjer for konsernets risikotaking
- Fastsette risikostrategier, risikoappetitt med hensiktsmessige risikomål og risikotoleranse
- Vedlikeholde og videreutvikle en god risikokultur hvor det er god balanse mellom forretningsmessige mål og risiko
- Ha en best mulig allokering av konsernets kapital ut fra strategiske mål og lønnsomhet
- Ha risikostrategier med hensiktsmessige styringsmål
- Ha gode systemer og rutiner for identifisering, måling og analyse av risiko
- Ha gode systemer og rutiner for styring, oppfølging, rapportering og kontroll av risiko

En bedriftskultur preget av god kompetanse, som forstår, kontrollerer og følger opp risiko og kvalitet, skal sammen med strategier, rutiner og retningslinjer, sikre at bankens virksomhet på alle plan skjer på en betryggende måte med hensyn til kvalitet, habilitet og objektivitet.

Etterlevelse av vedtatte etiske retningslinjer er viktige forutsetninger for at konsernet skal nå sine langsiktige mål.

Risikostyringen skal sikre:

- En risikoprofil som ligger på nivå med sammenlignbare banker, men som også er tilpasset bankens risiko-kapasitet og risikoappetitt
- En risikotaking som er fundamentert på lønnsomhet og avkastning
- En risikoprofil som gjør at ingen enkeltrisiko skal true Sparebanken Sørs selvstendighet
- At krav fra myndigheter oppfylles
- En risikoprofil som ikke skader konsernets omdømme og renommé

Risiko er konkretisert med kvalitative og kvantitative risikorammer for risiko og kapital.

Overordnet målsetting for risikostyring

Banken vektlegger å etterleve de prinsipper for «gode bankpraksis» som gjelder styring og kontroll av risiko, og som omtales i Finanstilsynets moduler for risikostyring, herunder «Modul for evaluering av intern virksomhetsstyring» samt EBAs retningslinjer for virksomhetsstyring («Guidelines on Internal Governance under CRD»).

Bankens overordnede mål for styring og kontroll av risiko er at denne skal være på nivå med sammenlignbare banker.

De vesentligste risikofaktorene kan grupperes i finansiell risiko (som omfatter kredittrisiko, markedsrisiko (knyttet til bankens eksponering i rente-, valuta- og aksjemarkedet) samt likviditetsrisiko), operasjonell risiko (herunder compliance-risiko, hvitvaskingsrisiko, IKT-risiko, cyber-risiko og modellrisiko) samt strategisk og forretningsmessig risiko. I tillegg vil det også foreligge ESG-risiko (Environmental, Social og Governance), som er tilknyttet miljø og klima, sosiale forhold og virksomhetsstyring. Dette er ikke en uavhengig risiko, men en risiko som må vurderes i sammenheng med øvrige risikoer som for eksempel kredittrisiko og operasjonell risiko.

Strategisk risiko knytter seg til de strategier, planer og endringer som banken har eller legger opp til, mens forretningsmessig risiko er risiko for uventede inntekts- eller kostnadssvingninger som følge av

endringer i eksterne forhold som konjunktursvingninger, konkurransesituasjon, kundeatferd, manglende forretningsmessig utvikling, samt regulering fra offentlige myndigheter. Renommérisiko er risiko for svikt i inntjening eller tilgang på kapital på grunnlag av sviktende tillit og omdømme i markedet. Renommérisiko inngår som en del av forretningsrisiko.

Gjenopprettingsplan

Sparebanken Sør har etablert en gjenopprettingsplan for at banken skal kunne gjenopprettes fra en svært alvorlig finansiell krise uten ekstraordinær hjelp fra myndighetene. Planen er en integrert del av konsernets rammeverk for risiko- og kapitalstyring, og vil tre i kraft ved brudd på forhåndsdefinerte indikatorer. Planen omfatter dermed identifikasjon av relevante indikatorer for å sikre tidlig nok inngripen og tilstrekkelig effektive tiltak for å kunne gjenopprette bankens finansielle posisjon etter en kraftig finansiell krise.

Krisehåndteringsplan

Krisehåndteringsdirektivet legger til rette for at visse banker skal krisehåndteres for å unngå avvikling som kan true finansiell stabilitet. I vurderingen av foretrukket krisehåndteringsstrategi for Sparebanken Sør mener Finanstilsynet, som krisehåndteringsmyndighet i Norge, at avvikling ikke er gjennomførbart eller troverdig. Finanstilsynet vurderer at krisetiltaket intern oppkapitalisering ("bail-in") vil være mest hensiktsmessig og best egnet til å tjene allmenne interesser.

Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) har publisert retningslinjer om forbedring av bankers krisehåndterbarhet, som trådte i kraft 1. januar 2024. Formålet er å sikre at bankene kan krisehåndteres i tråd med foretrukket krisehåndteringsstrategi, og at hindringer for gjennomføringen fjernes. For å etterleve retningslinjene har Sparebanken Sør utarbeidet en krisehåndteringsplan som beskriver formelle og operasjonelle aspekter ved krisehåndteringen, samt tiltak og aktiviteter som skal gjennomføres før, under og etter krisehåndtering.

Rapportering

Rammer for risiko- og kapitalstyringen er fastlagt i ulike styringsdokumenter og blir fulgt opp gjennom faste rapporter. Dette sikrer en løpende oppfølging av styringsmål, enkeltrisikoen og konsernets samlede risiko.

3. Kapitalstyring

Sparebanken Sør har et mål om til enhver tid å være godt kapitalisert. Bankens rene kjernekapitaldekning skal oppfylle myndighetspålagte minstekrav og være på nivå med sammenlignbare banker. Av de store regionbankene er det bare Sparebanken Sør som benytter standardmetoden i kapitaldekningsberegning, og dette må hensyntas i sammenligninger.

Sparebanken Sør skal være kapitalisert slik at man har et godt fundament for utvikling og vekst i høykonjunkturer og samtidig har robusthet for å kunne møte lavkonjunkturer.

Kapitalstyringen skal sikre at:

- Regulatoriske krav til kapital blir ivaretatt
- Markedsmessige muligheter og ambisjoner blir ivaretatt
- Tilstrekkelige operasjonelle buffere
- Mål til rating innfris
- Krav fra nasjonalt og internasjonalt finansmarked ivaretas
- Konkurransedyktig avkastning oppnås

Det er en målsetting at egenkapitalavkastningen i forretningsområdene skal beregnes som risikjustert avkastning. I den grad kapital er knapphetsfaktor, skal kapital allokere ut fra strategiske og lønnsomhetsmessige betraktninger.

Risikoanalyse

Det gjennomføres en analyse av de risikoer som er identifisert mht. risikoens karakter og risikodrivere. Risikoene skal kvantifiseres i sannsynlighet, konsekvens og forventet tap. Risikoanalysen skal sikre at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering av behov for kontrolltiltak eller tiltak for å redusere risikoene. Det gjennomføres løpende kontrolltiltak som dokumenteres og rapporteres. Sparebanken Sør har en ambisjon om å ha en kvalitet på risikostyring som er på nivå med sammenlignbare banker.

Innføringen av det reviderte Basel III-rammeverket («Basel IV») skulle i utgangspunktet ha vært implementert i EU fra 2022 med overgangsregler frem til 2027, men dette er utsatt. I slutten av juni 2023 ble det enighet i EU om ny Basel-reform, og ambisjonen er at det reviderte regelverket (CRR3/CRD6 og BRRD3) skal tre i kraft i EU fra 1. januar 2025. Finansdepartementet kunngjorde i desember at man arbeider med å legge til rette for at tilsvarende EØS-regler kan tre i kraft i Norge samtidig som reglene tas i bruk i EU. Finansdepartementet har gitt oppdrag til Finanstilsynet om å utarbeide et høringsnotat med utkast til regelverksendringer.

Et meget sentralt element i det nye regelverket vil være innføring av en ny og mer risikosensitiv standardmetode for kredittrisiko. I Basel IV er det også skissert enkelte endringer i IRB-regelverket.

På bakgrunn av sammensetningen av konsernets utlånsportefølje forventes det at nytt standardregelverk for kredittrisiko vil gi en meget positiv effekt for konsernet. Basert på nåværende informasjon om regelverket og kundeporteføljene, er det estimert at dette kan gi en positiv effekt på ren kjernekapitaldekning på ca. 3,5 prosentpoeng. Det er fortsatt mange detaljer i regelverket og implementering av dette som ikke er avklart, og som kan påvirke endelige effekter. Dette vil bl.a. ha sammenheng med eventuelle nasjonale presiseringer, og det forventes at Finanstilsynet vil komme med et høringsnotat knyttet til kapitalkravsforordningen i løpet av våren.

Banken arbeider for å utvikle bankens risikostyringsrammeverk og modellpark på en slik måte at det skal være mulig å kunne søke Finanstilsynet om godkjenning av interne modeller i kapitalberegningen (IRB-F). Når det gjelder kapitaleffekter ved overgang til IRB-F, er det estimert at dette kan gi en positiv effekt på ren kjernekapitaldekning på ca. 3,5 prosentpoeng.

Banken vurderer at en IRB-prosess med påfølgende IRB-godkjenning av risikomodellene inneholder sentrale elementer som er viktige for bankens fremtidige utvikling. Dette arbeidet er høyt prioritert i banken, og prosessen har kommet langt, og bankens ambisjon er å levere IRB-F-søknaden i løpet av 2. halvår 2024.

a. Kapitalkrav

Lovens minimumskrav til ansvarlig kapital tilsvarer i utgangspunktet 8 prosent av samlet beregningsgrunnlag. Dvs. at

Kjernekapital + Tilleggs kapital

≥ 8 prosent

Kreditrisiko + Markedsrisiko + Operasjonell risiko

I tillegg må banken holde kapital for å oppfylle forskriftsmessige krav til bufferkapital og skal bestå av ren kjernekapital.

Foretakene skal ha en bevaringsbuffer på 2,5 prosent og en systemrisikobuffer. Finansdepartementet vedtok forskriftsendringer som satte EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV i kraft fra 31. desember 2019. Systemrisikobufferkravet økes fra 3,0 til 4,5 prosent. Finansdepartementet besluttet 16. desember 2022 å opprettholde systembufferkravet på 4,5 prosent, hvor det ble gitt en utsettelse for standardbanker til utgangen av 2023. Dette medfører at Sparebanken Sør sitt krav til systemrisikobuffer har økt fra 3,0 til 4,5 prosent pr 31.12.2023.

I tillegg kommer krav til motsyklisk buffer og særskilt bufferkrav for systemviktige institusjoner fastsatt av Finansdepartementet. Nivået på den motsykliske bufferen fastsettes av Norges Bank hvert kvartal. I mars 2022 ble motsyklisk kapitalbuffer besluttet økt til 2,5 prosent med virkning fra 31. mars 2023, og utgjør også 2,5 prosent pr. 31. desember 2023. Formålet med motsyklisk kapitalbuffer er å gjøre bankene mer solide og motvirke at bankenes kredittpraksis forsterker et tilbakeslag i økonomien. Sparebanken Sør er ikke definert som systemviktig bank pr 31. desember 2023.

I henhold til pilar 2 av regelverket skal institusjonen ha en prosess for å vurdere det samlede kapitalbehov i forhold til sin risikoprofil, og banken skal ha en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) omfatter en vurdering av all risiko banken er eksponert for, og går utover de risikoformer som inngår i pilar 1. Likviditets- og finansieringsrisiko (ILAAP) vil utgjøre en viktig del av den samlede risikovurderingen.

Pilar 2 gir også retningslinjer for myndighetenes vurderingsprosess (SREP - Supervisory Review Evaluation Process). Finanstilsynet skal overvåke og evaluere institusjonens prosess under pilar 2, og tilsynsmyndighetene skal gjennomføre tiltak dersom de ikke anser at prosessen er tilfredsstillende.

Finanstilsynets gjeldende vedtak knyttet til kapitalbehov under pilar 2, i forbindelse med gjennomført SREP (Supervisory Review and Evaluation Process and Pillar 2), er 1,7 prosent av beregningsgrunnlaget. I tillegg vurderer Finanstilsynet at banken bør ha en kapitalkravsmargin på 1,0 prosent i form av ren kjernekapital utover det samlede kravet til ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og kapitaldekning. Finansdepartementet fastsatte 20. desember 2023 i forskrift en overgangsregel som gjør at kravene til kapitalsammensetning i pilar 2 som følger av kapitalkravsdirektivet vil gjelde for alle banker fra 31. desember 2023. Dette innebærer at kravet til ren kjernekapitaldekning for å dekke pilar-2 kravet utgjør 1,0 prosent.

Pilar 2-kravet og forventning om kapitalkravsmargin var gjeldende fra 30. april 2022, men banken vil få SREP og nytt pilar 2-vedtak i begynnelsen av 2024. Banken fikk foreløpig pilar 2-vedtak fra

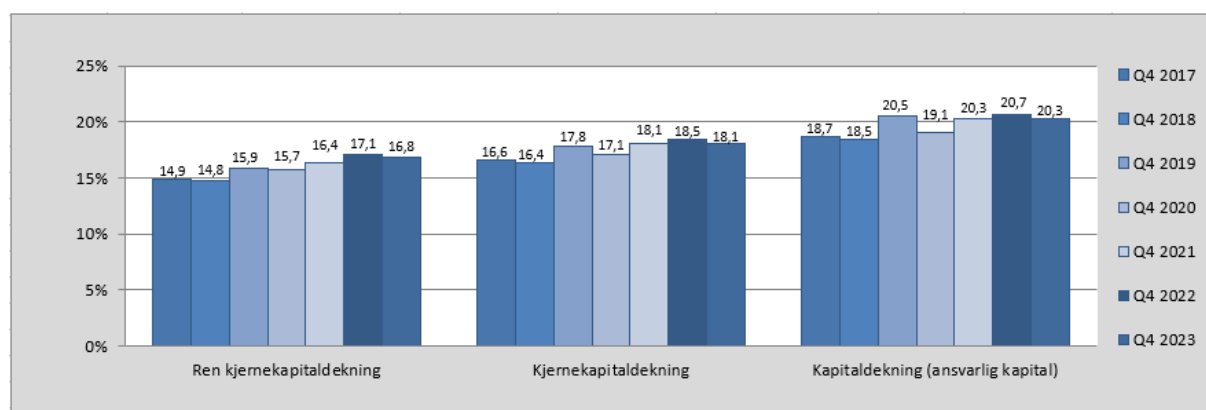
Finanstilsynet i desember 2023, hvor pilar 2-tillegget er uforandret på 1,7 prosent av beregningsgrunnlaget. I tillegg forventer Finanstilsynet at banken skal ha en kapitalkravsmargin på 1,25 prosent i form av ren kjernekapital utover det samlede kravet til ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og kapitaldekning. Banken har sendt sine kommentarer til foreløpig pilar 2-vedtak og forventning til kapitalkravsmargin til Finanstilsynet.

Pilar 3 omfatter kravene til offentliggjøring av informasjon, og gjennom minimumskravene i pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i pilar 2, skal pilar 3 bidra til økt markedsdisiplin og gjøre det lettere å sammenligne foretakene. Foretakene skal offentliggjøre opplysninger som gir markedsaktørene mulighet til å vurdere foretakenes risikoprofil, kapitalisering og styring og kontroll av risiko. Offentliggjøring av informasjonen skjer på bankens [hjemmesider](#).

b. Kapitaldekning

Konsernet har en ren kjernekapitaldekning på 16,8 prosent, kjernekapitaldekning på 18,1 prosent og ansvarlig kapitaldekning på 20,3 prosent pr. 31. desember 2023. Konsernet oppfylte kapitalkravene på henholdsvis 19,2 prosent for total kapital, 16,8 prosent for kjernekapital og 15,0 prosent for ren kjernekapital med god margin. Konsernets gjeldende mål for 2023 var 16,5 prosent i ren kjernekapitaldekning. Konsernets interne mål for 2024 vil fastsettes når nytt pilar 2-vedtak foreligger tidlig i 2024.

Utvikling i kapitaldekning 2017 – 2023

Figur: Ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og kapitaldekning (ansvarlig kapital) pr 4. kvartal 2017-2023. Myndighetskrav for de ulike kapitaldekningstypene oppfylles med god margin.

Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel er definert som et kapitalmål (telleren) dividert på et eksponeringsmål (nevneren). Kapitalmålet består av kjernekapital, og eksponeringsmålet omfatter samtlige balanseførte poster og ikke-balanseførte poster beregnet uten risikovekting.

Uvektet kjernekapitalandel for Sparebanken Sør er 9,0 prosent pr 31. desember 2023. Bankens soliditet vurderes som meget god.

Krisehåndteringsdirektivet (BRRD) – MREL

EUs krisehåndterings- og innskuddsgarantidirektiv (BRRD) ble innført i Norge med virkning fra 1. januar 2019. Dette innebærer krav til konvertibel og etterstilt gjeld for Sparebanken Sør. Kravene fastsettes av Finanstilsynet ut fra kapitalkrav og beregnes av et til enhver tid gjeldende justert beregningsgrunnlag. Basert på kapitalkrav og justert beregningsgrunnlag per 31. desember 2023, er effektivt MREL-krav fastsatt til 35,9 prosent og utgjorde 22,4 mrd. kroner. For etterstilt MREL er kravet fastsatt til 28,9 prosent og utgjorde 18,1 mrd. kroner. Banken hadde ved utgangen av 4. kvartal 2023 utstedt 7,1 mrd. kroner i senior etterstilt obligasjonslån (Tier 3).

c. ICAAP

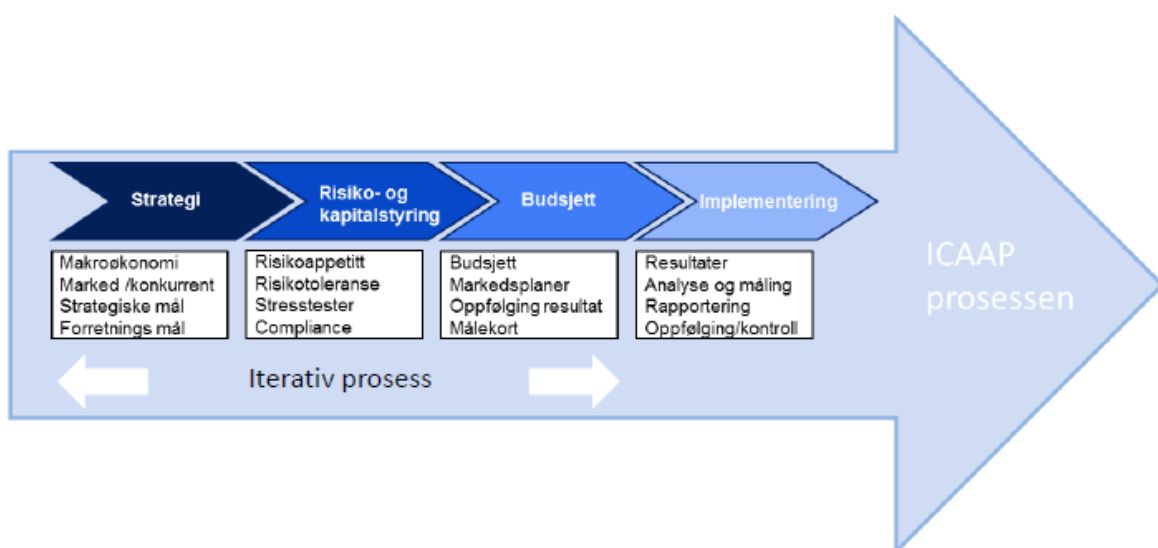
Styret har ansvar for intern risiko- og kapitalvurderingsprosess (ICAAP prosessen) i banken. Det er styrets ansvar å beslutte og ta stilling til bankens risikotoleranse, kapitalbehov og kapitalplan. Styret skal også godkjenne metodevalg og resultater. Formålet med ICAAP prosessen er å gjennomføre en kvantitativ og kvalitativ vurdering av konsernets risikoer for å vurdere om bankens kapitaldekning og kapitalbuffer er tilstrekkelige sammenlignet med bankens risikoprofil.

Styret har integrert ICAAP som en del av de strategiske og forretningsmessige prosessene i banken. Dette innebærer blant annet at ICAAP er et viktig beslutningsgrunnlag knyttet til blant annet:

- Strategiplan
- Årlige prognoser og investeringsbehov
- Risikovurderinger knyttet til marked og produkter
- Overordnet risiko- og kapitalplanlegging.

Konsernets prosesser knyttet til kapitalvurdering (ICAAP) er basert på kvantifisering av risiko og kapitalbehov for de vesentlige risikoområdene.

Skisse for konsernets ICAAP prosess integrert mot strategi og budsjett er vist i figuren under:

Kvantitative analyser av risikoer suppleres med kvalitative vurderinger.

Sentralt i vurdering av konsernets langsiktige kapitalbehov og kapitalbuffer er scenarioanalyser av forventet økonomisk utvikling og stresstesting.

Utgangspunktet for risiko- og kapitalvurdering er mål og ambisjoner fastsatt i konsernets strategiplan og øvrige styringsdokumenter.

Risikoer identifiseres og analyseres, og kapitalbehov fastsettes for den enkelte risiko.

Med utgangspunkt i globale, nasjonale og regionale økonomiske utviklingstrekk utarbeides det scenarier for fremtidig økonomisk utvikling. Det utarbeides scenarier for forventet utvikling (Base case) og Stress case. Stress case skal representere en alvorlig nedgangskonjunktur.

Scenarioene beregner effektene på resultat, balanse, kapital, enkeltrisikoen, likviditet samt ulike nøkkeltall. ICAAP skal være fremadskuende. Banken har derfor lagt til grunn en 4 års periode i scenarioanalysene, hvor bunnen av nedgangskonjunktoren i et Stress case er i år 3. Det gjennomføres sensitivitetsanalyser og revers stresstesting.

Analyse av enkeltrisikoen vil, sammen med scenarioanalysene og andre vurderinger, danne grunnlag for hvilken kapital og kapitalbuffer konsernet bør ha.

Likviditets- og finansieringsrisiko vil utgjøre en viktig del av den samlede risikovurderingen. Dette er kjent som ILAAP. Sentralt er likviditetsbehov på kort og mellomlang sikt samt resultater av gjennomførte stresstester. Informasjon om størrelse, sammensetning og kvalitet på bankens likviditetsbuffer vil fremkomme, samt utvikling i kvantitative måleparametre som «Liquidity Coverage Ratio» LCR.

ICAAP/ILAAP gjennomføres en gang i året. Ved vesentlige endringer i eksterne eller interne rammebetingelser og forutsetninger, metoder eller andre forhold som vil påvirke kapitaldekningen, vil ICAAP/ILAAP revideres og oppdateres.

Vurdering av risiko og kapitalbehov

Tabellen under viser hvilke risikoer som inngår i konsernets ICAAP, og hvilke metoder som benyttes for beregning av risiko og kapital.

Risikotype	Risikokategorier	Beregningsmetode
Kredittrisiko	Pilar 1	Standardmetoden
	Pilar 2 Konsentrasjonsrisiko	Bransje – Finanstilsynets metodikk/egne vurderinger Store engasjement – Finanstilsynets metodikk/egne vurderinger
	Pilar 2 Høy utlånsvekst	Finanstilsynets metodikk/egne vurderinger
	Pilar 2 Porteføljekvalitet	Finanstilsynets metodikk/egne vurderinger
	Pilar 1 (Valuta)	Standardmetoden
Markedsrisiko	Pilar 2 (Risiko utover Standard)	Finanstilsynets metodikk/egne vurderinger
	Pilar 1 (Ekstern, personell, rutiner)	Basismetoden
Operasjonell risiko	Pilar 2 (Risiko utover Basis)	Egne vurderinger
	Finansieringskostnad	Egne vurderinger
Likviditetsrisiko	Uventet svikt i inntekt/kostnad	Egne vurderinger
Forretningsrisiko	Manglende/feil satsninger	Egne vurderinger
Strategisk risiko	Eierskap herunder i forsikringsvirksomhet	Finanstilsynets metodikk/egne vurderinger
Eierrisiko		Egne vurderinger
Annen risiko		

Med bakgrunn i modeller og metoder samt kvalitative vurderinger som skissert over, identifiseres og beregnes kapitalbehov for de ulike risikoer som inngår i ICAAP (Pilar 1 og Pilar 2 risikoer).

Kapitalmål

Resultater fra ICAAP prosessen gir føringer for risikoappetitt, kapitalbehov og de risikostrategier som vedtas av styret. Gjennom ICAAP prosessen verifiseres det at:

- Konsernet har tilstrekkelig kapital til å ivareta myndighetenes krav og interne styringsmål til kapitaldekning og kapitalbuffer.
- Konsernet har en kapitaldekning i bunn av en alvorlig nedgangskonjunktur som ligger over myndighetenes minstekrav, og at det med stor grad av sannsynlighet kan gjennomføres tiltak for å bringe kapitaldekningen tilbake til styringsmålet.

- Konsernet har tilstrekkelige kapital og kapitalbuffer til å gjennomføre planer og strategiske tiltak uten at soliditetsmålet er truet.

En viktig del av konsernets målsetting er at ren kjernekapitaldekning skal være på nivå med sammenlignbare banker. Av de store regionbankene er det bare Sparebanken Sør som benytter standardmetoden i kapitaldeknings-beregningen.

Finanstilsynets vurdering av risiko og kapitalbehov (SREP) for norske finansforetak er inndelt i fem grupper basert på størrelse, kompleksitet og virkeområde, samt graden av risiko som foretaket representerer for det finansielle systemet. Sparebanken Sør er i gruppe 2, som omfatter store eller mellomstore foretak, som hovedsakelig driver innenlands, men med høye markedsandeler nasjonalt eller regionalt. Banker i gruppe 2 vil få en detaljert SREP-vurdering med skriftlig tilbakemelding hvert annet år.

4. Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap for at en motpart ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til avtale. I et låneforhold består kredittrisikoen i at låntaker ikke oppfyller låneavtalen, og at etablerte sikkerheter ikke dekker engasjementet. Kredittrisiko er konsernets største risiko og den risiko som krever mest kapital.

Konsentrasjonsrisiko er kredittrisiko i form av risiko for tap pga. stor samlet eksponering på en enkelt motpart eller tilknyttede grupper av motparter (store engasjementer), motparter med virksomhet innen samme bransje (næringskonsentrasjon) eller geografiske område (geografisk konsentrasjon). Banken har i dag en godt diversifisert portefølje både i forhold til geografi, kundesegmenter og bransjer.

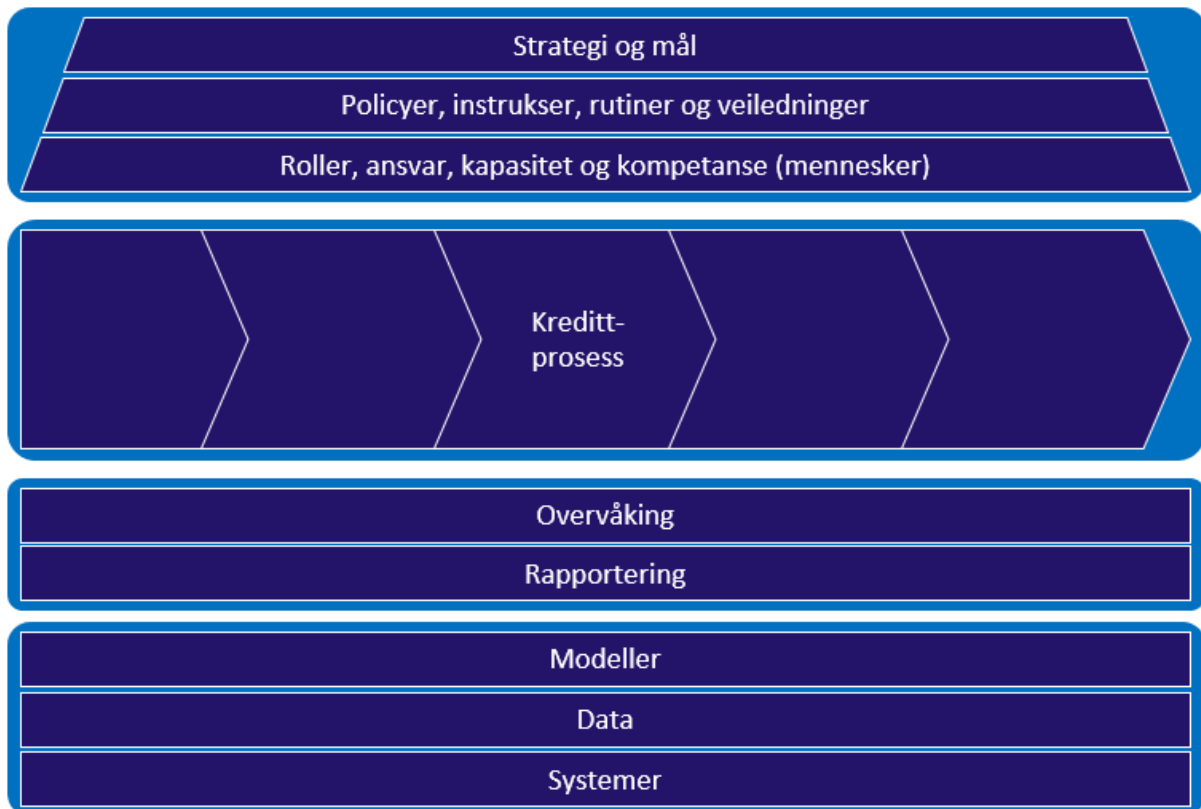
Konsernet benytter standardmetoden for beregning av risiko og kapital. I tillegg vurderer banken regelmessig om det er andre forhold ved bankens kredittrisiko som tilsier at det bør avsettes kapital for risikoer som ikke avdekkes av standardmetoden.

a. Styring og kontroll

Styret har det overordnede ansvaret for bankens kredittgivning, og skal fastsette bankens kredittstrategi og -policy. Divisjon Risikostyring er en uavhengig risikokontrollfunksjon som identifiserer, måler, vurderer og rapporterer vesentlige risikoer tilknyttet kreditt.

Banken gjennomfører kundetiltak knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering i alle kredittsaker. Ved utførelse av kundetiltak legger banken til grunn en risikobasert tilnærming, i tråd med hvitvaskingslovens bestemmelser og bankens virksomhetsinnrettede risikovurdering. Banken har et særskilt fokus på å kontrollere og redusere risikoen forbundet med kunder og transaksjoner som har høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. I kredittsaker hvor kunden er underlagt forsterket kontroll, gjennomføres forsterkede kundetiltak i henhold til operasjonelle kredittretningslinjer.

Figuren under viser prinsipper for styring og kontroll av kredittrisiko.

b. Mål og retningslinjer for styring av kredittrisiko

Kredittrisikoen styres gjennom konsernets kredittstrategi, kredittpolicy, operasjonelle kredittretningslinjer, kredittprosesser og bevilgningsfullmakter.

Banken etterlever prinsipper for styring av kredittrisiko slik de er definert av EBA, Baselkomiteen og Finanstilsynet.

Kredittstrategi

Kredittstrategi er overordnede forhold knyttet til bankens kredittportefølje og kredittgivning, og består av noen generelle hovedpunkter samt et sett med kredittstrategiske og kvantitative rammer.

Hovedpunktene vil i stor grad være målsettinger og retningsangivelser, mens de kvantitative rammene både kan angi begrensninger og mål for risikotoleranse og risikoappetitt.

Sparebanken Sør har en målsetting om at bankens kundeportefølje skal ha moderat til lav risikoprofil. Bankens risikoprofil skal ligge på nivå med sammenlignbare banker. Styringsmål for kredittvirksomheten fastsettes årlig, og tilpasses bankens krav til kapitaldekning, lønnsomhet og risikoprofil.

Kredittformål og etikk

Banken skal kun gi kreditt til formål som er forenlig med god forretningsskikk. Sparebanken Sør skal ikke bli forbundet med aktiviteter, kunder eller bransjer som har et renommé banken ikke ønsker å identifisere seg med.

Banken er restriktiv med å gi kreditt til kunder som utvikler eller selger produkter som har særlig negativ effekt på miljø, natur eller sosiale forhold. Banken er også restriktive til prosjekter som er allment omstridte.

Banken og bankens medarbeidere skal utvise høy etisk standard, slik at det ikke skal oppstå situasjoner hvor banken eller den ansattes redelighet kan trekkes i tvil.

Markedsområde og kundesegment

Sparebanken Sør har Agder, Vestfold, Telemark og Rogaland som sitt hovedmarked. I tillegg har banken et nasjonalt kundesegment gjennom utflyttede personkunder og organisasjoner som inngår i KNIF (Kristen-Norges interessefellesskap) og deres ansatte.

Innenfor bedriftsmarkedet finansierer banken i hovedsak små- og mellomstore bedrifter, samt organisasjoner og offentlig sektor.

Risikospredning og konsentrasjonsrisiko

Bankens kredittportefølje skal søkes sammensatt på en slik måte at man får risikospredning mht. markedssegmenter, bransjer og enkeltkunder.

Kredittkompetanse, kvalitet og kultur

Banken legger vekt på å ha høy kredittkompetanse både i første linje og andre linje for å ivareta bankens målsettinger innenfor kredittområdet. Kredittprosessene skal være preget av grundige vurderinger, hvor det innhentes relevant informasjon.

Kvalitet skal vektlegges, og målsettinger om volumvekst, eller bankens anseelse i lokalmiljøer, skal aldri gå på bekostning av engasjementenes kvalitet eller krav til lønnsomhet, hvor lønnsomhet måles som risikjustert avkastning.

Banken vektlegger en kredittkultur preget av et felles sett av normer og verdier. Målsettinger, retningslinjer og rutiner for bankens virksomhet er tydelige og blir etterlevd.

Kredittprosessen er tuftet på god risikostyring og er ryddig, transparent og effektiv.

ESG og bærekraftige kredittprosesser

Banken skal ha en ansvarlig kredittvirksomhet som innebærer at klima og natur, sosiale forhold og god virksomhetsstyring ivaretas i kredittprosessene og forvaltningen. Banken vurderer ESG som en viktig

parameter ved vurdering av kredittrisiko, og har integrert en ESG modul i kredittvurderingsprosessen. Det vises til bankens styringsdokument «Strategi Bærekraft», på bankens hjemmeside www.sor.no.

Kredittpolicy

Kredittpolicyen beskriver og presiserer prinsippene for bankens kredittgivning til enkeltengasjement på bedrifts- og personmarkedet. Den består av noen generelle policykrav og -anbefalinger samt for BM et sett med bransjespesifikke policykrav og -anbefalinger.

Ved avvik fra policykrav skal kredittbeslutningen løftes ett nivå når beslutning tas på individuell fullmakt.

Generelle policykrav og -anbefalinger for BM:

Generelle krav og generelle anbefalinger gjelder for samtlige virksomheter banken finansierer, uavhengig av deres bransje. Generelle policykrav og - anbefalinger omfatter krav til kundens betjeningsevne, egenkapital / egeneksponering, risikoklasse, sikkerhetsklasse, finansieringsstruktur og nøkkelpersonrisiko.

Bransjespesifikke policykrav og- anbefalinger for BM:

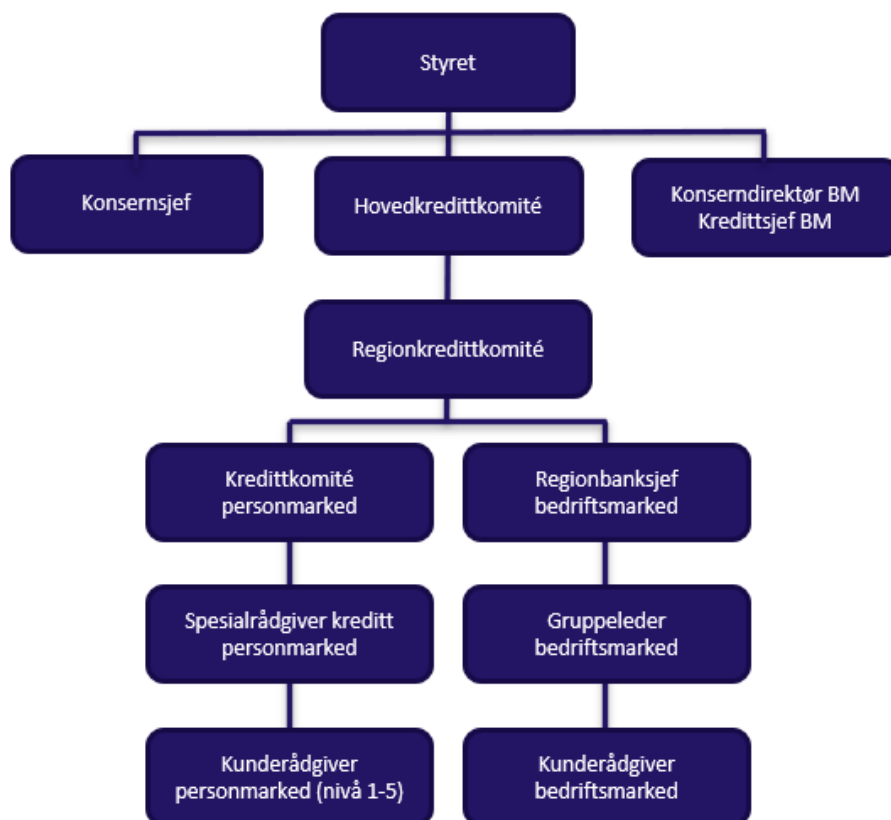
Bransjespesifikke krav og bransjespesifikke anbefalinger gjelder for finansiering av virksomheter med tilhørighet til utvalgte bransjer. Bransjespesifikke krav rangerer eventuelt over generelle krav. Bransjer som er omfattet av bransjespesifikke krav og anbefalinger er langsiktig finansiering av næringseiendom, utviklingseiendom (prosjektfinansiering), driftsselskaper, borettslag, sameier og landbruk.

c. Operasjonell kredittstyring

Sparebanken Sør har i tillegg til kredittstrategi og -kredittpolicy etablert et rammeverk for styring og kontroll av kredittrisikoen i banken.

Bevilgningsreglement

Bevilgningsreglementet er et ledd i aktiv styring av kredittrisikoen i porteføljen. Fullmaktene er differensierte i forhold til kompetanse, risikoklasse og sikkerhetsklasse, samt behov den enkelte har i sin stilling. Organisasjonsmessig oppbygging av bevilgningsfullmakter, mandater til de respektive fullmaktsinnehavere samt kredittsaks-behandlingshierarkiet er som følger:

Styret har det overordnede ansvar for bankens kredittgivning, og fastsetter bevilgningsfullmakter for Hovedkredittkomitéen og konsernsjef. Styret delegerer til Hovedkredittkomitéen å innvilge fullmakter for Regionkredittkomité og øvrige fullmaktshavere.

Delt Saksbehandling

Kreditsaker utover en viss størrelse og vanskelighetsgrad skal vurderes av mer enn en person. For BM blir dette ivaretatt ved at avvikssaker løftes ett fullmaktsnivå for beslutning, samt at større engasjement krever kredittkomite behandling.

I PM blir dette ivaretatt ved prinsippet om delt saksbehandling. Det innebærer at saksbehandler legger saken frem for overordnet i høyere fullmaksgruppe, som tar stilling til saken og innvilger eller avslår denne.

Kredittbehandlingsrutiner

I tillegg til kredittstrategi og -policy er det utarbeidet mer detaljerte operasjonelle kredittretningslinjer, som regulerer ulike forhold knyttet til kredittgivning, kredittoppfølging samt håndtering av misligholdte engasjementer.

Kredittvurderingsprosessen

Banken benytter beslutningsstøttesystemer i kredittvurderingsprosessen. Det er en prosessløype for personkunder, mens det for bedriftsmarked er tre prosessløyper avhengig av type og størrelse på kunde. For bedriftsmarked er det også en prosessløype for engasjementsfornyelse.

De ulike hovedtrinnene i kredittvurderingsprosessen er skissert under.

Innledende analyse er basert på interne og eksterne vurderinger og policykontroller og har som målsetting å avdekke om søknaden er innenfor bankens strategi og policy, eller om det er risikoaspekter som tilsier at søknaden bør avslås allerede på dette tidspunkt. Avvik fra etablerte kredittpolicy krav og/eller kredittpolicy anbefalinger fremkommer her.

Sparebanken Sør har utviklet, og bruker scoringmodeller for risikoklassifisering i kredittprosesser og i porteføljestyling av person- og bedriftsmarkedet.

Resultat av scoring og innledende analyse legger føringer for til hvilke kredittprosesser og risikovurderinger som skal utføres, og hvilke fullmakter som skal benyttes i forbindelse med innvilgelse og oppfølging av person- og bedriftsmarkeds-engasjementer. I enhver kredittsak foretas det vurdering av inntjening, soliditet, og adferd/ledelse.

Risikoklassifiseringssystemet

Risikoklassifiseringssystemet benyttes i kredittvurderingsprosessene og for å beregne risiko, kapitalbinding og lønnsomhet på produkt, kunde og porteføljnivå.

Risikoklassifiseringssystemet består av følgende komponenter:

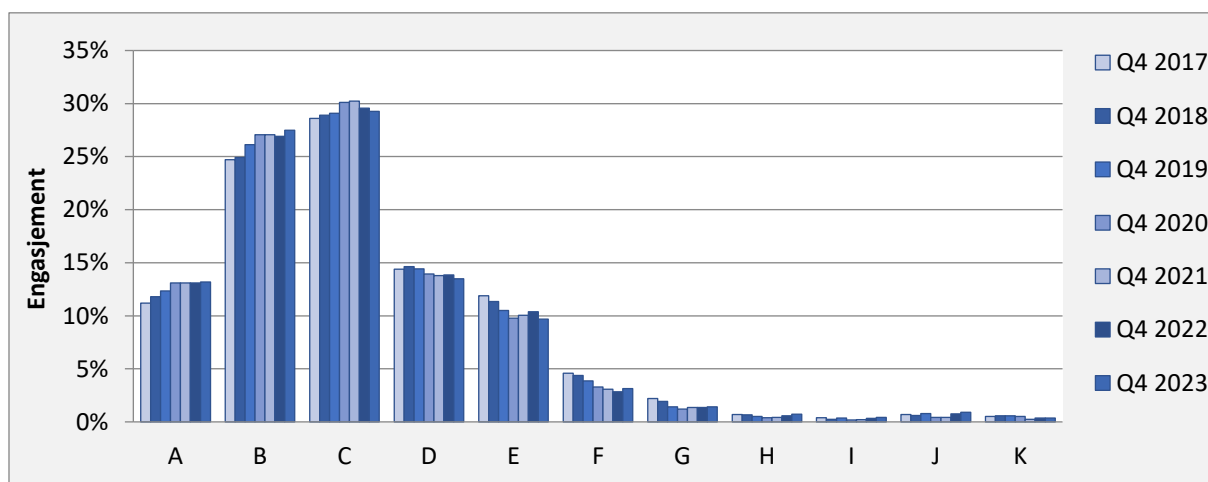
Misligholdssannsynlighet	Modeller for beregning av misligholdssannsynlighet
Sikkerhetsklasser	Modeller for beregning av sikkerhetsklasse
Eksponering	Modeller for beregning av eksponering
Tapsgard	Modeller for beregning av tap ved mislighold
Forventet tap	Modeller for beregning av forventet tap neste 12 måneder
Risikogruppe	Modeller for inndeling i risikogrupper
Risikopris	Modeller for beregning risikojustert pris

Misligholdsansynlighet

Scorekort benyttes for å beregne misligholdsansynlighet. Scorekort deler kundene i 11 risikoklasser fra A – K, hvor A – D er lav risiko, E – G er middels risiko, H – J er høy risiko og klasse K er mislighold. Konsernet har søknads- og adferdsscorekort for personmarked og bedriftsmarked.

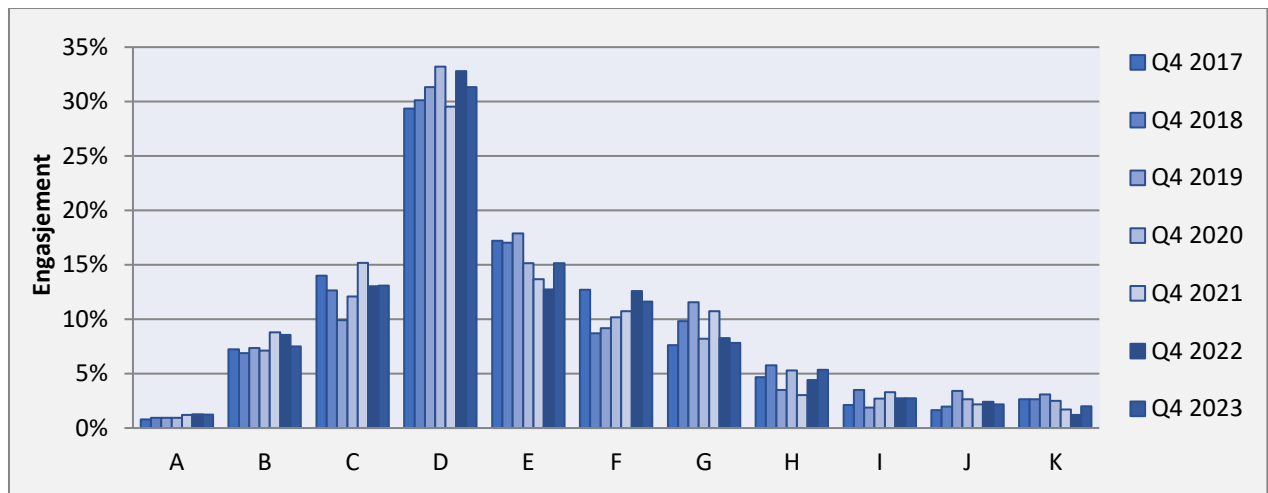
Risikoklasse	Risikogruppering	Mislighold (PD-verdier)	
		Fra og med	til
A	Lav	0,00 %	0,10 %
B	Lav	0,10 %	0,25 %
C	Lav	0,25 %	0,50 %
D	Lav	0,50 %	0,75 %
E	middels	0,75 %	1,25 %
F	middels	1,25 %	2,00 %
G	middels	2,00 %	3,00 %
H	høy	3,00 %	5,00 %
I	høy	5,00 %	8,00 %
J	høy	8,00 %	99,00 %
K	mislighold	100,00 %	

Risikoklasser PM

Figuren viser fordeling av PM-porteføljen på risikoklasser. For 4. kvartal 2023 utgjør kunder med lav risiko (A – D) 83,4 prosent. Kunder med middels risiko (E – G) utgjør 14,2 prosent, mens kunder med høy risiko (H – J) inklusiv klasse K, som er mislighold, utgjør 2,4 prosent.

Risikoklasser BM

Figuren viser fordeling av BM-porteføljen på risikoklasser. For 4. kvartal 2023 utgjør kunder med lav risiko (A – D) 53,1 prosent. Kunder med middels risiko (E – G) utgjør 34,6 prosent, mens kunder med høy risiko (H – J) inklusive klasse K som er mislighold utgjør 12,3 prosent.

Tapsgrad (LGD)

På bakgrunn av belåningsgrad/sikkerhetsdekning beregnes engasjementets tapsgrad (LGD – Loss Given Default) ved mislighold.

Eksponering ved mislighold

Konverteringsfaktoren (KF) definerer hvor stor andel av ubenyttet kredittramme som forventes å være trukket opp ved mislighold. Eksponering (EAD – Exposure At Default) ved mislighold beregnes som det høyeste av saldo eller bevilgning.

Forventet tap

Forventet tap for neste 12 mnd beregnes som:

Misligholdssannsynlighet (PD) X Eksponering (EAD) X Tapsgrad (LGD).

Validering

Konsernet gjennomfører årlig en kvalitativ og kvantitativ validering av scoremodellene. Modellene er kalibrert ut fra en TTC («Through-The-Cycle») tilnærming.

Misligholdte engasjement

Sparebanken Sør sin definisjon av mislighold er i henhold til EU's regulativ om anvendelse av definisjon av mislighold (575/2013 artikkel 178). Banken definerer mislighold på kundenivå både for massemarked og foretak. Dersom en kunde defineres som misligholdt, skal kundens engasjement inngå i bankens offentlige rapportering av misligholdte engasjement.

Mislighold er unnlattelse fra en låntaker fra å oppfylle sine forpliktelser overfor banken. Låntakers forpliktelser inkluderer økonomiske krav (betalingsmislighold) og andre forpliktelser som det er sannsynlig at låntaker ikke vil oppfylle.

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom et krav er forfalt med mer enn 90 dager og beløpet overstiger 1% av balanseført eksponering og 1000 kroner for massemarked og 2000 kroner for foretak (betalingsmislighold).

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom det er sannsynlig at låntaker ikke vil oppfylle sine forpliktelser på grunn av objektive krav:

- Det er registrert individuelt beregnet tapsnedskrivning på kundens engasjement
- Det er registrert konstaterte beløp på kunden uten senere innvilget engasjement
- Det er registrert konkurs på kunden
- Kunden har søkt om eller er i en gjeldsordning
- Kunden er besluttet tvangsoppløst
- Salg av kreditter på grunn av forringet kredittkvalitet

Det vil i tillegg være subjektive krav som forutsetter en kvalitativ vurdering av om kravet skal medføre mislighold. Disse får misligholdsårsak «Unlikelihood to pay».

Årsaker som forutsetter en kvalitativ vurdering og kan føre til mislighold:

- Smitte fra tilknyttede selskaper eller selskap i samme kundegruppe
- Regnskap – negative utviklingstrekk og/eller negativ egenkapital (svake perioderegnskap)
- Svak likviditet og negativ likviditetsutvikling
- Restanse til andre kreditorer (som blir kjent for banken)
- Utlegg eller tvangssalg av stille sikkerheter fra andre kreditorer
- Innstillinger av betaling til andre (hvis banken er kjent med dette)
- Det er fremsatt konkursbegjæring på kunden
- Kunden er begjært tvangsoppløst
- Hvitvaskingsforhold – manglende opplysninger fra kunden
- Varsel om at revisor har fratrudd
- Brudd på visse typer covenants:
 - Krav til egenkapital
 - Ikke godkjente vesentlige endringer av eierforhold
 - Endring av selskapstype, fisjon/fusjon
 - Vesentlige endringer av næringsdrift
 - Revisoranmerkninger

Ethvert mislighold etterfølges av en karanteneperiode som starter når alle kundens aktive misligholdsårsaker har opphørt. I karanteneperioden anses kunden som misligholdt og perioden varer i minimum 3 måneder/minimum 12 måneder avhengig av misligholdsårsak.

Betalingslettelser (Forbearance)

Engasjement med betalingslettelser er gjeldskontrakter hvor det er gitt betalingslettelser overfor en skyldner som har, eller er i ferd med å få, problemer med å innfri sine finansielle forpliktelser. Engasjement med betalingslettelser omfatter både friske og misligholdte engasjement. Dersom en kunde får betalingslettelser medfører dette at kundens engasjement får et forbearancemerke. Faktorer som medfører at kunder blir merket med forbearance vil være endring i betalingsbetingelser eksempelvis avdragsutsettelse og refinansiering som følge av ikke-forbigående betalingsproblemer.

Rutiner og retningslinjer for verddivurdering av sikkerheter

Bankens verddivurdering av sikkerheter ved innvilgelse og overvåking av lån skal være i samsvar med EBA Guidelines 2020/06 («Guidelines on loan origination and monitoring»). For fast eiendom gjelder i tillegg Finanstilsynets rundskriv nr. 5/2021 («Krav til verdsettelse av fast eiendom ved innvilgning og overvåking av lån»).

Banken vil fortrinnsvis benytte statistiske modeller for å verdsette sikkerheter. For personmarkedet benyttes i hovedsak estimat fra Eiendomsverdi ved verdsetting av bolig.

For innvilgelse av lån hvor bruk av statistiske modeller ikke tilfredsstillende kriteriene for verdsettelse, må verdsettelsen foretas av ekstern eller intern verdsetter. Dette er tilfelle for det meste av bedriftsmarkedsporføljen.

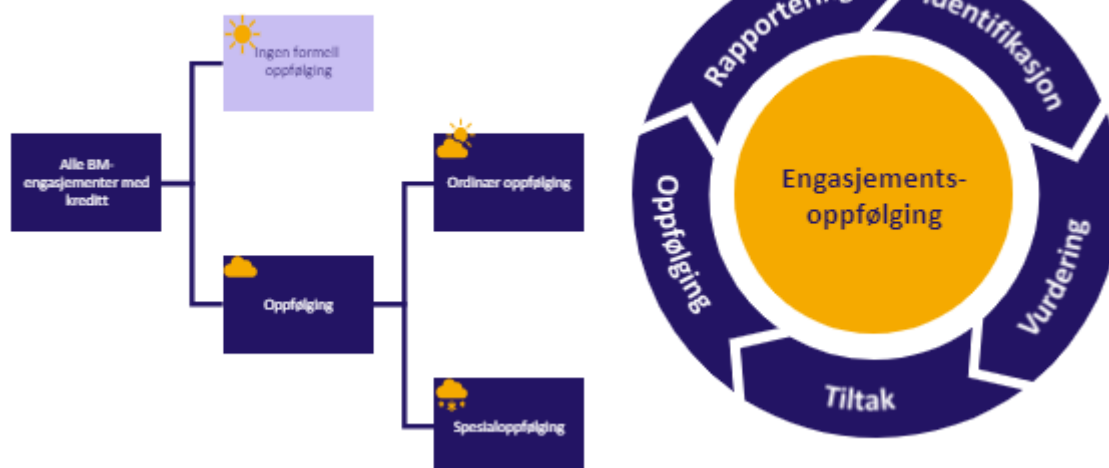
Banken har etablert egen verdsettelsesfunksjon, som utfører intern verdsettelse. I tillegg benyttes eksterne verdsettere. Banken oppnår således en konsistent og uavhengig verdsettelse av sikkerheter.

Bankens prinsipp er at verdigrunnlaget for objektet settes til markedsverdi. Ved beregning av sikkerhetsdekning legges antatt realisasjonsverdi til grunn. Realisasjonsverdi på et panteobjekt er markedsverdi redusert med en faktor. Størrelsen på reduksjonsfaktorene er basert på data fra bankens tapshistorikk knyttet til den enkelte objekttype.

d. Engasjementsoppfølging

Det foretas fortløpende engasjementsoppfølging av kredittporteføljen. Banken følger opp engasjement som skissert under:

Engasjementsoppfølgingsrammeverk

Divisjon risikostyring / Kreditt konsern innehar en uavhengig andrelinjefunksjon som overvåker og kontrollere etterlevelsen av kredittregelverket. Det utarbeides early warning lister og watch lister regelmessig for å avdekke engasjement som krever ekstra oppfølging, på et tidligst mulig tidspunkt. Alle kunder som vurderes som tapsutsatte følges opp kvartalsvis gjennom tiltaksplaner, med tanke på tiltak og tapsavsetninger.

Misligholdte engasjementer innenfor segmentene personkunder og personlig næringsdrivende overføres i de fleste tilfeller til et eksternt inkassobyrå for innkreving.

I tillegg til hendelsesbasert oppfølging foretar kundeansvarlige på bedriftsmarked årlig en engasjementsgjennomgang på egen portefølje. Engasjementsoppfølging på bedriftsmarked skal også sørge for at forutsetningene (covenants) tilknyttet et engasjement er oppfylt til enhver tid.

e. Analyser og rapportering

Divisjon Risikostyring gjennomfører regelmessige rapportering og analyser på kredittområdet. Kvartalsvise risikorapporter til styret gir en utfyllende omtale av status i forhold til de styringsmål og toleransegrenser som er fastsatt i bankens styringsdokumenter. Det gis også en utfyllende omtale av utviklingen i kredittrisikobildet for øvrig.

Bankens største engasjementer blir jevnlig presentert for styret.

f. Internkontroll

Det er etablert rutine for årlig risikoidentifisering, risikoanalyse, kontrollplaner og oppfølging knyttet til de ulike prosessene innenfor kredittområdet. Det innhentes også halvårlige lederbekreftelser med vurdering av endringer i risikoer, og ledere på alle virksomhetsområder skal løpende vurdere risikobildet og internkontrollen.

5. Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er risiko for at bankens samarbeidspartnere/leverandører på finansområdet ikke kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale med banken.

Motpartsrisiko reduseres blant annet ved å diversifisere mellom ulike leverandører av finansielle tjenester, samt ved implementering av risikoreduserende tiltak som avtalefestet utveksling av sikkerheter mellom partene og umiddelbar motpartsavstemming.

a. Vurdering av risiko

Motpartsrisikoen vurderes som lav.

Kapitalberegning for motpartsrisiko er foretatt etter standardmetoden SA-CCR. I tillegg har banken vurdert om det er andre forhold ved bankens motpartsrisiko, som tilsier at det bør avsettes kapital for risikoer som ikke avdekkes av standardmetoden.

b. Styring og kontroll

Styret har fastsatt at motpartsrisiko skal være lav.

Det inngås derivatkontrakter i forbindelse med avdekking av risiko som oppstår ved styring av konsernets finansierings- og likviditetsrisiko, samt ved inngåelse av kundecontrakter som innebærer fastrente- og valutaeksponering.

Krav om lav motpartsrisiko innebærer at det skal etableres risikoreduserende tiltak. For å styre motpartsrisikoen mot finansielle foretak er det etablert rammer pr. motpart for ulike produkter. Rammefastsettelsen skal ivareta konsernets målsetting om diversifisering. Motpartene skal ha en kredittvurdering på minimum investment grade-nivå, samt ha et godt renommé blant låntakere og investorer, også innenfor ESG-området.

Transaksjoner i finansielle instrumenter mot konsernets motparter skal reguleres av et tilfredsstillende juridisk avtaleverk. Avtalevilkårene skal omfatte krav til utveksling av sikkerheter, og skal ha som formål å redusere kredittrisikoen mot motpartene. Vilkårene for kortsiktig utlån til motpartene mot sikkerhet (repoavtaler) skal normalt reguleres av en standard kontrakt (Global Master Repurchase Agreement (GMRA)). Derivatforretninger mot finansielle motparter skal reguleres av standardiserte avtaler (ISDA Master med Credit Support Annex (CSA)) eller tilsvarende avtaleverk. Avtale om clearing gjennom myndighetsgodkjent clearinghus utgjør et ytterligere risikoreduserende tiltak.

Sparebanken Sør forholder seg til regelverket for derivathandel under EMIR (European Market Infrastructure Regulation) vedrørende oppgjør, bekreftelser, dokumentasjon og myndighetsrapportering.

Ved valg av finansielle motparter, investeringsobjekter og samarbeidspartnere innen finansområdet skal konsernets policy og retningslinjer for bærekraft vektlegges. Sparebanken Sør søker gjennom sin forvaltning og seleksjon av leverandører å påvirke samfunnsutviklingen i en bærekraftig retning, herunder aktivt velge bort eksponeringer som kan medføre krenkelse av menneskerettigheter, korrupsjon, terrorfinansiering o.l. [«Policy ansvarlige investeringer og ansvarlig verdipapirvirksomhet»](#) utgjør et sentralt dokument i arbeidet med bærekraft for konsernets finansierings- og plasseringsaktiviteter, og skal virke risikoreduserende med tanke på å hindre uønsket eksponering.

6. Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for verdiendringer som følge av endringer i markedspriser. Markedsrisiko kan deles inn i renterisiko, valutarisiko, aksjerisiko, kredittspreadrisiko, basisswaprisiko og eiendomsrisiko. Finansmarkedsrisiko er en del av markedsrisiko, og er risikoen for verdiendringer på usikrede posisjoner som følge av endringer i markedspriser for renter, valuta, aksjer, kredittspreader og basisswapper (kombinerte rente- og valutabytteavtaler).

a. Vurdering av risiko

Markedsrisikoen vurderes som lav. Ved årsskiftet var markedsrisikonivåene innenfor de styrevedtatte kravene.

Kapitalberegning for markedsrisiko er foretatt etter standardmetoden. I tillegg har banken vurdert om det er andre forhold ved bankens markedsrisiko, som tilsier at det bør avsettes kapital for risikoer som ikke avdekkes av standardmetoden.

b. Styring og kontroll

Markedsrisikoen styres gjennom styringsmål gitt av styrevedtatte retningslinjer og rutiner. Styret har fastsatt at konsernet skal ha en lav markedsrisiko. Styret fastsetter årlig risikotoleransenivåer for tapspotensial for henholdsvis rente-, kredittspread-, valuta- og aksjerisiko, samt aggregert tapspotensiale for markedsrisiko. Rammefastsettelsen skal begrense risikoen og sikre at Sparebanken Sør til enhver tid opprettholder styrets krav til en forsvarlig risikoprofil.

Markedsrisikoen skal være på nivå med sammenlignbare banker, men skal avstemmes mot bankens risikoprofil totalt sett og styrevedtatte krav til kapitaldekning. Risikoprofilen skal være tilpasset den aktuelle markedssituasjonen og utsiktene fremover. Styring og kontroll av markedsrisikoen skal ivaretas på en slik måte at banken er i stand til å motstå en lengre periode med markedsstress.

Ved avdekning av markedsrisiko (rente- og valutarisiko) benyttes rente- og valutaderivater, samt balanseinstrumenter.

Konsernets metodedokument for markedsrisiko inneholder forutsetninger og modellvalg for utmåling av rente-, kredittspread-, valuta- og aksjerisiko. Modellene er basert på Finanstilsynets moduler for markedsrisiko.

Markedsrisiko følges opp løpende og rapporteres kvartalsvis til konsernledelsen, risikoutvalget og styret i henhold til styrevedtatte retningslinjer.

c. Renterisiko

Renterisiko er risiko for tap som oppstår ved endringer i rentenivået hvis rentebindingstiden for Sparebanken Sørs forpliktelser og fordringer ikke er sammenfallende. Renterisiko som oppstår ved konsernets ordinære virksomhet i form av fastrente kundeutlån, rentederivater mot kunder, fastrente plasseringer og finansiering til fast rente og i valuta, avdekkes løpende. Konsernets renterisikoeksponering måles ved å hensynte uavdekkede balanse- og derivatposisjoner.

Konsernet er eksponert for fiksingrisiko innenfor en løpetid på 3 måneder. Dersom store deler av passivasiden får ny rente på ett tidspunkt, og store deler av aktivasiden får ny rente på et annet tidspunkt innenfor denne tremånedersperioden, oppstår fiksingrisiko, som i gitte scenarier kan føre til et mindre fordelaktig resultat for konsernet enn hva som ellers kunne ha vært tilfelle.

Renterisiko vurderes ved EVE-metoden (Economic Value of Equity) på bakgrunn av et stresstestscenario hvor hele rentekurven får et parallelt skift på 2 prosentpoeng, samt en vurdering av hvordan 6 stresstestscenarioer med ulike vridninger i rentekurven påvirker konsernets posisjoner. Det tilfellet som gir størst tapspotensial legges til grunn ved utmåling av renterisikoen. På konsernnivå har styret vedtatt et risikotoleransenivå for renterisiko ved EVE-metoden.

Det utarbeides også beregning av renterisiko etter NII-metoden (Net Interest Income). Denne metoden vurderes som effekt på netto renteinntekter for alle eiendeler og gjeld ved et rentesjokk på 2 prosentpoeng innenfor en tidshorisont på 1 år.

d. Kredittspreadsrisiko

Kredittspreadsrisiko er risikoen for endringer i markedsverdi på rentebærende verdipapirer som følge av generelle endringer i kredittspreader. En generell økning i kredittspreader vil medføre en verdireduksjon på en portefølje av rentebærende verdipapirer. Endringer i kredittspreader er en konsekvens av endringer i investors krav til risikopåslag.

For beregning av tapspotensial benyttes Finanstilsynets stresstestmodell for kredittspreadsrisiko. Tapspotensialet beregnes for ulike risikoklasser blant annet basert på rating, med fastsatte spreadendringer. Beregningen hensyntar konsernets faktiske posisjoner, målt til markedsverdi og gjenværende løpetid. Samlet tapspotensial utgjør konsernets kredittspreadsrisiko.

I tillegg styres konsernets kredittspreadsrisiko indirekte via rammer for maksimale investeringer i ulike sektorer.

e. Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for tap når valutakursen endres. Alle finansielle instrumenter og øvrige posisjoner med valutarisiko skal inngå i vurderingen.

Valutarisiko i Sparebanken Sør oppstår som følge av finansierings- og investeringsaktivitet, internasjonal betalingsformidling, og/eller ved kundehandler. Valutaeksponeringen avdekkes løpende ved bruk av ulike instrumenter, herunder valutaspot, -terminer og -swapper.

Tapspotensialet beregnes ut fra et stresstestscenario hvor valutakursene endrer seg med 25 prosent. Beregningen baseres på konsernets samlede netto valutaposisjon.

f. Aksjerisiko

Aksjerisiko består av markedsrisiko knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter, herunder investeringer i hegdefond, Private Equity fond, Venture Capital fond og Såkornsfond. Aksjer i datterselskaper, og/eller aksjer som inngår i en strategisk eierposisjon i finansiell sektor innregnes ikke. Sparebanken Sør har ikke handelsportefølje i aksjer.

Tapspotensialet beregnes ut fra et stresstestscenario hvor markedsverdien av aksjene faller med 45 prosent. Beregningen skal legge til grunn markedskurser, i den grad markedskurser er tilgjengelig for instrumentet.

7. Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at konsernet ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, eller ikke evner å finansiere sine eiendeler, samt at finansiering ikke kan oppnås uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger, i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av finansiering til et kostnadsnivå utover det normale. Likviditetsrisiko omfatter også risikoen for at finansielle markeder som banken ønsker å benytte, ikke fungerer.

a. Vurdering av risiko

Likviditetsrisikoen vurderes som moderat til lav. Ved årsskiftet var likviditetsrisikonivåene innenfor de styrevedtatte kravene.

b. Styring og kontroll

Sparebanken Sør skal ha en likviditetsrisiko i henhold til myndighetspålagte og styrevedtatte krav. Styret har fastsatt at Sparebanken Sør skal ha en moderat til lav likviditetsrisiko. Styret har fastsatt risikotoleransnivåer (RTN) for ulike styringsmål som angir maksimums- eller minimumsramme for risikoappetitt. I tillegg har styret fastsatt risikomål som angir en langsiktig målsetting eller ønsket utvikling.

Likviditetsrisikoen skal være på nivå med sammenlignbare banker, men skal avstemmes mot bankens risikoprofil totalt sett og styrevedtatte krav til kapitaldekning. Risikoprofilen skal være tilpasset den aktuelle markedssituasjonen og utsiktene fremover. Finansiering og likviditetsbuffer skal innrettes på en slik måte at banken er i stand til å motstå en lengre periode med stress.

Finansieringen av konsernet skal utover ordinære innskudd og ansvarlig kapital, kunne foretas ved emisjon av etterstilt gjeld (senior non-preferred), senior innlån (senior preferred), obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av Sparebanken Sør Boligkreditt AS, samt innlån fra andre finansinstitusjoner.

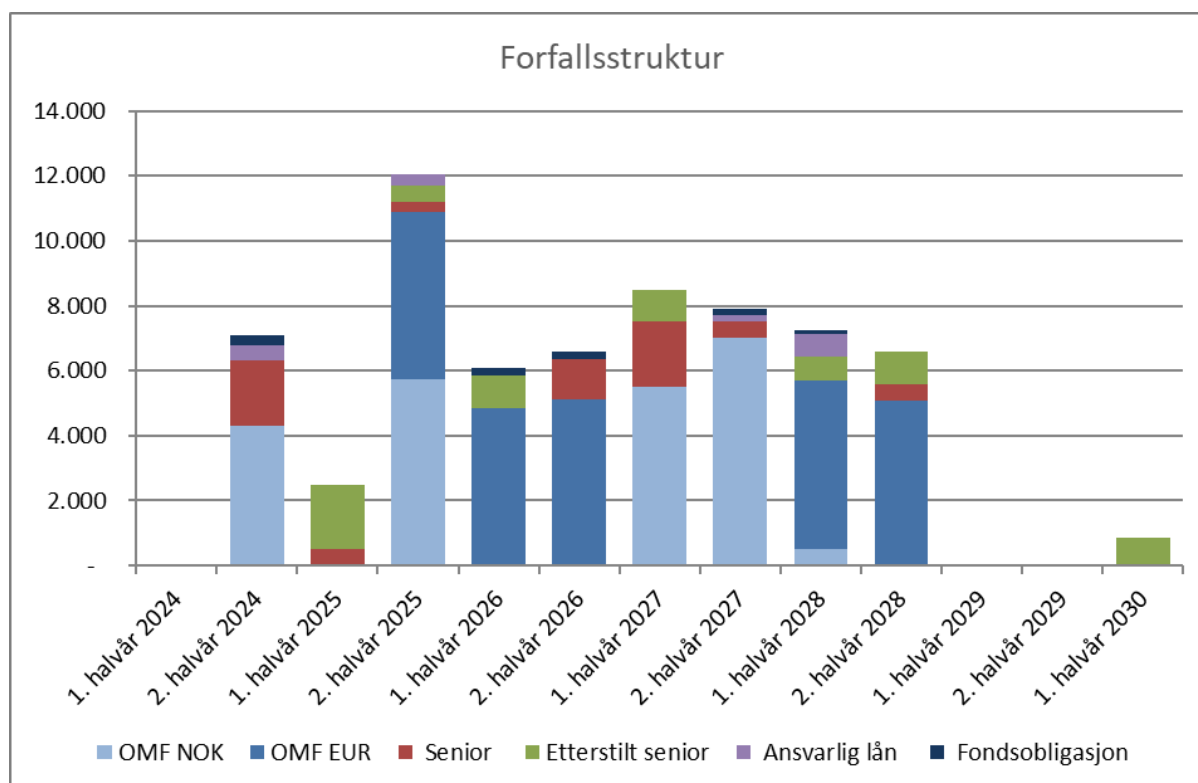
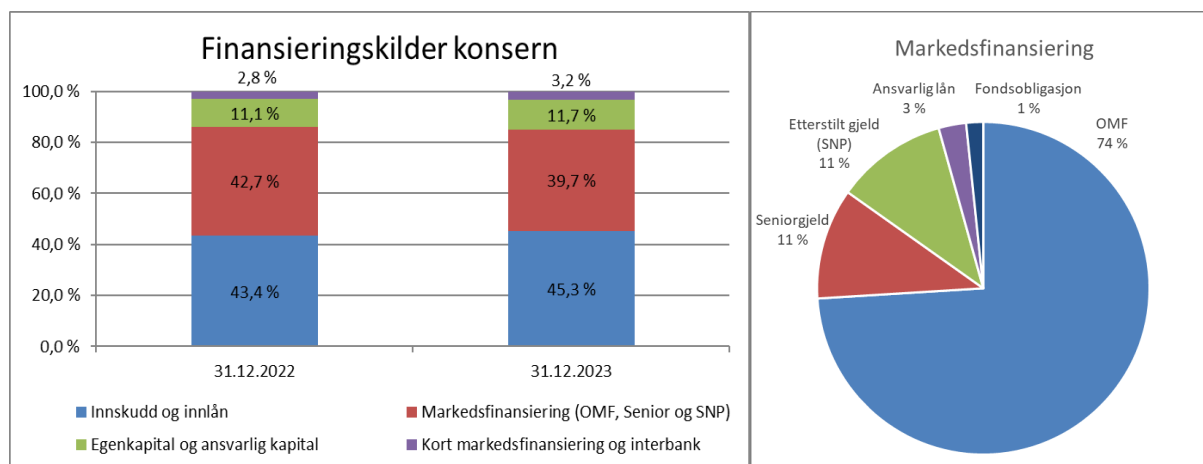
Innskudd fra kunder er konsernets mest stabile finansieringskilde. Styret legger vekt på at forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån skal være tilpasset konsernets samlede finansieringssituasjon. Konsernets innskuddsdekning utgjorde 54 prosent ved årsskiftet, en oppgang fra 53 prosent i 2022.

I tillegg representerer Sparebanken Sør Boligkreditt AS et viktig finansieringsinstrument, som sikrer tilgang til langsiktig finansiering gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. For å kunne utstede obligasjoner med fortrinnsrett, var det ved årsskiftet overført boliglån fra morbank til boligkredittselskapet tilsvarende 65 prosent av samlede boligutlån til personmarkedet. Dette var en reduksjon fra 68 prosent i 2022.

Konsernet vektlegger diversifisering av markedsfinansieringen. Det er etablert EMTN (European Medium Term Note) program for morbanken og EMTCN (European Medium Term Covered Bond Note) program for boligkredittselskapet, som muliggjør markedsfinansiering fra kilder utenfor det norske

obligasjonsmarkedet. Ved utgangen av 2023 hadde Sparebanken Sør Boligkreditt utstedt covered bonds for 2,5 mrd. euro, hvorav 1 mrd. euro var utstedt som Green Covered Bond. Sparebanken Sør har også utstedt grønne senior obligasjoner for til sammen 2 mrd. kroner. Se våre hjemmesider for mer informasjon om Sparebanken Sørs [Green & Sustainability Bond Framework](#).

Markedsfinansieringen er diversifisert på ulike instrumenter og løpetider som vist i figurene under. Gjennomsnittlig løpetid for lang markedsfinansiering (forfall over 12 måneder) var ved årsskiftet 3,1 år, og likviditetsindikatoren for langsiktig finansiering (NSFR) var 123 prosent.

Konsernets likviditetsportefølje skal ivareta myndighetspålagte og styrevedtatte krav til en forsvarlig og likvid rentebærende verdipapirportefølje. Likviditetsporteføljen består av rentebærende plasseringer som tilfredstiller likviditetskrav som følger av LCR-regelverket, herunder statspapirer og andre verdipapirer med 0 i kapitalvekt, obligasjoner med fortrinnsrett og verdipapirer utstedt av

norske kommuner og fylkeskommuner. Konsernets utvidede likviditetsbuffer hensyntar evnen til å utstede flere obligasjoner med fortrinnsrett, og består av ledig sikkerhetsmasse i boligkredittforetaket, eiendomslån på morbankens balanse som kvalifiserer for sikkerhetsmasse og beholdning av egne obligasjoner med fortrinnsrett.

Likviditetsporteføljen skal medvirke til at konsernet oppfyller sin overordnede ESG-strategi. For å bidra til dette, skal investeringsmandatet for likviditetsporteføljen inneholde en målsetting om å øke konsernets portefølje i grønne, sosiale og bærekraftige investeringer. Spesifikt skal det foretas investeringer i likviditetsporteføljen som kvalifiserer til å kunne inngå innenfor ESG-mandatet.

For at investeringen skal kvalifisere til å inngå i ESG-mandatet, skal følgende vilkår være oppfylt:

- Obligasjonsinvesteringer skal klassifiseres som enten Grønne, Sosiale eller Bærekraftige investeringer
- Obligasjonene skal være markedsført og solgt som Grønne, Sosiale eller Bærekraftige investeringer
- Obligasjonsinvesteringene skal enten være Covered Bond LCR 1 & 2 eller 0-vektore LCR 1a

Kortsiktig likviditetsrisiko styres blant annet ved tilpasning til Liquidity Coverage Requirement (LCR). Ved utgangen av 2023 var total LCR-indikator for Sparebanken Sør konsern, morbank og Sparebanken Sør Boligkreditt AS tilstrekkelig til å innfri prognostiserte likviditetsforfall innenfor de nærmeste 30 dagene under et stressscenario med god margin. Konsernets LCR-indikator utgjorde 156 prosent per 31. desember 2023, en nedgang fra 177 prosent i 2022. Myndighetskravet var 100 prosent.

Likviditetsbufferkravet er et myndighetspålagt krav til likviditetsdekning og overlevelsessevne innenfor 180 dager for kredittforetak som utsteder OMF. Likviditetsbufferen i sikkerhetsmassen dekket ved utgangen av 2023 netto likviditetsutgang innen 180 dager med god margin.

Stresstesting benyttes for å avdekke om etablerte likviditetsbufferer er tilstrekkelige til å dekke opp for prognostiserte likviditetsutganger. Stresstesting utføres i tråd med konsernets Metodedokument for Stresstest Likviditet og viser utnyttelsen av likviditetsbufferne for fire scenarier (Base Case scenario, Systemkrisescenario, Foretaksspesifikt scenario, og Kombinasjon av foretaksspesifikt scenario og systemkrisescenario). Stressscenariene inneholder ulike forutsetninger om innskuddsbortfall og refinansieringsmuligheter.

For å kunne aggregere risikoeksponeringen på tvers av styringsmålene, benyttes konsernets overlevelsessevne som et overordnet styringsmål. Overlevelsessevnen måles ved å anslå hvor lang tid likviditetsdekningen er positiv ved kun å benytte etablerte likviditetsbufferer, før konsernet er ute av stand til å gjøre opp for sine forpliktelser. Beregningen ser bort fra markedsbasert refinansiering. Ved årsskiftet var overlevelsessevnen større enn 12 måneder.

Det er etablert beredskapsplan for likviditet som beskriver hvilke hendelser som kan utløse beredskapsplanen, hvordan konsernet skal organisere seg og hvilke tiltak som kan/må gjennomføres i situasjoner der Sparebanken Sørs likviditet kan bli truet.

Utmåling av likviditetsrisiko er basert på Finanstilsynets modul for likviditetsrisiko.

Likviditetsrisiko styres løpende og følges opp gjennom kvartalsvise rapporter til styret, konsernledelsen og risikoutvalget.

8. Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Dette kan være forstyrrelser og avbrudd av driftsmessig art, brudd på prosedyrer, feil i IT-systemer eller maskinvare, regelbrudd, bedragerier, brann og terrorangrep. Operasjonell risiko omfatter også elementer som ofte behandles som separate risikoer, som f.eks. etterlevelsrisiko, ESG-risiko, adferdsrisiko og IT- og informasjonssikkerhetsrisiko.

Kapitalberegning for operasjonell risiko er foretatt etter basismetoden. I tillegg har banken vurdert om det er andre forhold ved bankens operasjonelle risiko som tilsier at det bør avsettes kapital for risikoer utover Pilar 1.

a. Styring og kontroll

Banken skal ha lav til moderat operasjonell risiko og gode systemer for oppfølging og kontroll. Sparebanken Sør har et bevisst forhold til styring av operasjonell risiko for å sikre oppnåelse av konsernets strategiske mål. Risikoaksept kan være nødvendig for å legge til rette for innovasjon og det vil aldri være mulig eller nødvendigvis ønskelig å eliminere alle aktivitetens iboende operasjonelle risiko. Sparebanken Sør har identifisert syv hovedrisikoer innenfor operasjonell risiko: leverandør- og utkontrakteringsrisiko, finansiell kriminalitet, IT- og informasjonssikkerhetsrisiko, atferdsrisiko, etterlevelsrisiko, endringsrisiko og risiko knyttet til ressurser, kompetanse og menneskelig feil. De ulike hovedrisikoene har en egen kvalitativ beskrivelse av risikoappetitt som også suppleres med måling av kvantitative nøkkelrisikoindikatorer. Banken har nulltoleranse for tap som kan true strategiske mål og bankens selvstendighet.

Operasjonell risiko styres gjennom konsernets rammeverk for operasjonell risiko, rutiner og fullmakter. Styringsmål for operasjonell risiko fastsettes årlig av styret. Baselkomiteens «Principles for the Sound Management of Operational Risk» og Finanstilsynets moduler for operasjonell risiko og intern virksomhetsstyring angir de mest sentrale eksterne kravene innenfor operasjonell risikostyring. Sparebanken Sør vurderer jevnlig endringer av rammeverk for å øke etterlevelse av kravene fra Baselkomiteen og Finanstilsynet.

Styring av operasjonell risiko i Sparebanken Sør skal bidra til systematisk identifisering av risiko på tvers i konsernet, og at nødvendige risikoreduserende tiltak iverksettes for å hindre tap utover risikotoleranse. God risikostyring innebærer tydelige roller og ansvar for arbeid med operasjonell risiko og internkontroll og at banken kontinuerlig jobber for en sunn risikokultur i alle ledd. Alle ledere i konsernet skal sikre at risiko innenfor sitt område (produkter, tjenester, rutiner, prosesser og systemer) blir identifisert, vurdert og fulgt opp.

Avdeling operasjonell risiko i divisjon risikostyring er Sparebanken Sørs sentrale fagenhet for operasjonell risikostyring, og er konsernets andrelinjefunksjon for denne type risiko. Avdelingen har ansvar for rammeverket for styring av operasjonell risiko og rapportering. Avdelingen er som del av divisjon risikostyring en uavhengig kontrollfunksjon, men bidrar som fasilitator av blant annet risikovurderinger og årlig egenevalueringsprosess for de ulike divisjonene i konsernet. Avdelingen jobber kontinuerlig med å forbedre rammeverk for helhetlig styring og måling av operasjonell risiko, og har i løpet av 2023 lagt betydelig arbeid for inngå avtale med leverandør om risikostyringsverktøy for å kunne automatisere og tydeliggjøre roller og oppgaver i arbeidet med operasjonell risiko. Arbeidet videreføres i 2024.

Alle operasjonelle hendelser og tap skal registreres i bankens hendelsesdatabase. Eventuelle oppfølgingstiltak skal registreres sammen med hendelsen. Relevant informasjon fra hendelsesdatabasen skal vurderes ved gjennomføring av risikovurderinger.

Sparebanken Sør har satt risikomål og risikotoleranse som setter rammer for hvor høy operasjonell risiko konsernet aksepterer. Informasjon fra konsernets hendelsesdatabase, måling av sentrale risikoindikatorer samt identifisering og vurdering av risiko gir et samlet bilde av konsernets operasjonelle risiko. Hovedrisikoer innenfor antihvitvasking og terrorfinansiering, IT-risiko, leverandør- og utkontrakteringsrisiko og personvernsrisiko rapporteres jevnlig til bankens styre i den kvartalsvise risikorapporteringen. Rapportering av operasjonell risiko inkluderer også risiko for manglende etterlevelse og implementering av ESG-krav samt operasjonell risiko i store prosjekter. Sparebanken Sør arbeider for å innarbeide vurdering og håndtering av ESG-risiko i rammeverk for operasjonell risikostyring. I tillegg til overordnet statusbeskrivelse av implementering og etterlevelse av ESG-krav i kvartalsvis rapportering er det også økt fokus på ESG i årlig egenevaluering av risiko og kontroll. Det er lagt til krav om vurdering av ESG i risikovurdering av nye eller endrede produkter og tjenester og banken vil i løpet av 2024 vurdere flere risikoreduserende tiltak og kontroller innenfor ulike fagområder.

Sparebanken Sør har siden Q2 2022 hatt en omfattende cyberforsikring som vil redusere konsekvensene av en alvorlig cyberhendelse.

Konsernets rutine for godkjenning av nye produkter, tjenester, rutiner, prosesser og systemer skal sikre at alle nye eller endrede produkter og tjenester blir grundig risikovurdert før de godkjennes. Produktet, tjenesten, prosessen eller systemet beskrives, risikovurderes og sendes på høring til en fast høringsgruppe som skal sikre at nødvendige risikoer er vurdert og at relevante risikoreduserende tiltak er identifisert.

Konsernets rutine for internkontroll er basert på COSO-rammeverket og skal sikre kontinuerlig forbedring i alle produkter, tjenester, prosesser, systemer og rutiner. Alle ledere har et ansvar for å tilpasse internkontrollen innenfor eget ansvarsområde til risiko og vesentlighet, og å påse at den fungerer tilfredsstillende. I tillegg til kontinuerlig oppfølging av risiko blir kvalitet og effektivitet på internkontrollen vurdert i den årlige egenevalueringen av risiko og kontroll. Alle områder i konsernet vurderer i hvilken grad relevante risikoer er identifisert og om eksisterende kontroller og tiltak bidrar til å redusere den iboende risikoen til akseptabelt nivå. Resultat av egenevalueringprosessen oppsummeres og legges frem for konsernledelsen. Status for internkontrollen rapporteres i årsrapport for internkontroll.

b. Operasjonelle hendelser

Sparebanken Sør måler operasjonelle tap innenfor kategoriene internt bedrageri, eksternt bedrageri, ansatte og sikkerhet på arbeidsplassen, kunde-, produkt- og virksomhetspraksis, skader på fysiske eiendeler, virksomhetsavbrudd og systemfeil, oppgjør, levering og annen transaksjonsbehandling samt kundeklager.

I 2023 har Sparebanken Sør hatt en nedgang i operasjonelle tap. De operasjonelle tapene er fortsatt størst innenfor kategorien «eksternt bedrageri» og Sparebanken Sør jobber aktivt for å sikre løsninger som skal hindre svindel av bankens kunder. Banken arbeider tett sammen med TietoEvry for å utvikle gode verktøy for å oppdage og avverge svindel. Det gjennomføres jevnlig møter med kunder for å

informere om trusler og sårbarheter knyttet til svindel og Sparebanken Sør har etablert et godt samarbeid med politiet for å kunne bidra med informasjon til etterforskning av svindelsaker. Selv om banken har identifisert en økning i antall svindelsaker, har bankens tap knyttet til disse sakene blitt redusert med 37% i 2023. Årsaken knyttes delvis til at banken har bedre verktøy for å identifisere svindel, men også at flere svindeltransaksjoner stoppes av banken.

Banken har hatt en nedgang i antall hendelser knyttet til virksomhetsavbrudd og IT-system og har i løpet av hele 2023 registrert omtrent 40 timer nedetid i bankens kunderettede systemer.

c. IT- og informasjonssikkerhetsrisiko

Den overordnede risikoprofilen for informasjonssikkerhetsområdet skal være lav, og konkretiseres gjennom utvalgte sikkerhetsmål.

Med bakgrunn i det globale trusselbildet og økt sannsynlighet for cyberangrep og løsepengevirus, har Sparebanken Sør hatt høyt fokus på videreutvikling av IT-risikostyring. Banken etablerte i 2021 styringssystem for informasjonssikkerhet iht. ISO 27001 (ISMS) og har i løpet av 2023 etablert tiltak og kontroller for å sikre god implementering og etterlevelse av styringssystemet. Implementerings- og kompetansehevingstiltak vil videreføres i 2024.

Sparebanken Sør ser at infrastrukturen på IT-området stadig øker i kompleksitet i form av flere systemer og flere leverandører. Stadig behov for endring og digitalisering av prosesser og tjenester medfører økt behov for kontroll. Banken arbeider kontinuerlig med å identifisere og implementere risikoreduserende tiltak for å sikre ivaretagelse av regulatoriske krav og tilstrekkelig kvalitet i alle utkontrakterte tjenester. Banken har gjennomført arbeid for å tydeliggjøre IT-systemers kritikalitet og relevans for bankens kjernevirksomhet og ivaretagelse av samfunnskritiske funksjoner. Arbeidet er relatert til etterlevelse av European Banking Authority's (EBA) retningslinjer for krisehåndterbarhet og har høy prioritet i banken.

d. Økonomisk kriminalitet, hvitvasking og terrorfinansiering

Sparebanken Sør har lav appetitt for finansiell kriminalitetsrisiko, og skal vedlikeholde gode kontroller for å redusere risiko for at banken, bankens ansatte eller bankens kunder blir involvert i finansiell kriminalitet.

Avdekking og forebygging av økonomisk kriminalitet, herunder hvitvasking og terrorfinansiering, er et svært viktig samfunnsansvar som har høy prioritet i Sparebanken Sør. Banken har et omfattende rammeverk av styringsdokumenter, policyer og retningslinjer som skal sikre etterlevelse av de til enhver tid gjeldende lovkrav, og det legges samlet ned betydelige ressurser for å oppfylle bankens rolle i å beskytte bankens kunder, det finansielle system og samfunnet som helhet. Det gjennomføres løpende opplæring og internkontroll for å sikre etterlevelse av rammeverket.

Sparebanken Sør skal ha en risikobasert tilnærming til Anti-hvitvasking (AHV) arbeidet og til de tiltak som er iverksatt for å redusere risikoen. Dette sikres ved utarbeidelse, og minimum årlig oppdatering av virksomhetsrettet risikovurdering. I risikovurderingen identifiseres risikoreduserende tiltak som skal gjennomføres for å redusere de konkrete risikoene som er identifisert. Banken har gjennomført en rekke risikoreduserende tiltak det siste året, blant annet oppbemanning og dermed økt kompetanse

og kapasitet, forbedringer i systemstøtte og bedre rapporteringslinjer for internkontroll på AHV-området.

Banken er aktiv i flere nasjonale nettverk innen bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Banken opplever at det er lav terskel for å dele erfaring og kompetanse på tvers mellom bransjeaktører, tilsynsmyndigheter og offentlige organer. Det foretas inngående kontroller av en betydelig mengde mistenkelige transaksjoner i løpet av året. Dersom mistanke ikke avkreftes ved bankens undersøkelser, blir mistanken rapportert til Økokrim.

Bankens «Policy Anti korrupsjon og bestikkelser» gir føringer for bankens holdninger til og arbeid mot korrupsjon, påvirkningshandel, bestikkelser og bruk av tilretteleggelsespenger. Aktivitetene i bankens arbeid mot økonomisk kriminalitet er nærmere beskrevet i [bærekraftsbiblioteket](#) som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

e. Etterlevelsesrisiko

Styret har fastsatt en målsetting om at Sparebanken Sør skal ha lav etterlevelsesrisiko. Det betyr at det skal være god styring og kontroll av etterlevelsesrisiko og få etterlevelsesbrudd.

Omfanget av norske lover, blant annet som følge av internasjonalt regelverk som implementeres i norsk lovverk, er sterkt økende. Felles for mange av endringene er at etterlevelse krever en betydelig innsats fra organisasjonen i form av investeringer i nye systemløsninger og utvikling av nye prosesser i konsernet. Det er også økt risiko for økonomiske sanksjoner mot foretak som ikke etterlever lovverket.

Endringstakten i Sparebanken Sør er stor. Nye produkter, nye systemer, systemendringer, nye ansatte og ansatte som slutter er endringer som kan medføre økt sannsynlighet for etterlevelsesbrudd. Ivaretagelse av personopplysninger, AHV-krav, krisehåndteringskrav og IT-sikkerhet er områder som har krevd økt oppmerksomhet det siste året.

Etterlevelseskulturen i operativ virksomhet vurderes som god, men det er en økt utfordring å sikre løpende implementering og etterlevelse av et økende omfang norske og internasjonale reguleringer til riktig tid.

9. HR- lønnspolitikk og valg av styre

a. Lønnspolitikk

Policy for godtgjørelse i Sparebanken Sør bygger i hovedsak på følgende instanser/lover som gir viktige føringer og prinsipper som må legges til grunn for god styring av godtgjørelse:

Policy for godtgjørelse er utarbeidet på bakgrunn av Forskrift om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksforskriften), Forskrift om retningslinjer og rapport om godtgjørelse for ledende personer, Finanstilsynets rundskriv 2/2020 og Lov om allmennaksjeselskaper.

Finanstilsynet følger i tillegg europeiske retningslinjer og regelverk (European Banking Authorities/EBA og Capital Requirements Regulations/CRR) om bl.a. offentliggjøring av godtgjørelse som er mer omfattende enn informasjonsplikten i finansforetaksforskriften.

Styret har ansvar for:

- å vedta policy for godtgjørelse, samt påse at dokumentasjonen som ligger til grunn for beslutninger er ivaretatt.
- å fastsette ramme for variabel lønn
- å fastsette lønn og annen godtgjørelse til konsernsjef årlig
- å godkjenne «Rapport om godtgjørelse til ledende personer» og fremlegge denne for generalforsamlingen
- å orientere om styrets behandling av «Rapport om praktiseringen av godtgjørelses i Sparebanken Sør».

Godtgjørelsesutvalg

Sparebanken Sør har et godtgjørelsesutvalg sammensatt av inntil 5 styremedlemmer, alle uten bindinger som etter styrets vurdering kan påvirke medlemmenes uavhengighet. Ledende ansatte er ikke en del av godtgjørelsesutvalget. Utvalget skal til enhver tid ha minst en representant fra de ansatte. Utvalget skal forberede alle saker om godtgjørelsesordninger som skal behandles av styret og støtte styret i sitt arbeid med å fastsette og sørge for at banken til enhver tid har og praktiserer retningslinjer og rammer for godtgjørelsesordninger. Utvalget har normalt 4 møter per år.

Sparebanken Sør – en attraktiv arbeidsgiver

Banken skal tilby markedstilpassede godtgjørelsesordninger som oppleves som konkurransedyktig og motiverende for innsats, og som er et virkemiddel for å lykkes i konkurransen om arbeidskraft. Godtgjørelsesordningen skal alltid være i henhold til gjeldende lovkrav for godtgjørelsesordninger i finansforetak.

Retningslinjene skal gi et rammeverk for godtgjørelse til ledende personer slik at vilkårene understøtter bankens forretningsstrategi, langsiktige interesser og bærekraftsmål. Retningslinjene skal fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking, og bidra til å unngå interessekonflikter.

Føringer i lønssystemet er at fastlønn skal utgjøre hoveddelen av den ansattes lønn. Ansatte i Sparebanken Sør skal være sikret en lønn som er markedsmessig tilpasset, basert på den enkelte medarbeiders resultater (kvantitative og kvalitative), innsats, kompetanse og ansvar.

Dette betyr at:

- Lønn er en motytelse for resultater, arbeidsinnsats, omstillingsvilje, ansvar og verdiskaping som den enkelte bidrar med i fellesskapet.
- Lønnsdannelsen vil være differensiert i forhold til i hvilken grad ovennevnte kriterier er til stede og blir oppfylt.
- Det periodisk gjennomføres mål- og utviklingssamtaler mellom den ansatte og nærmeste overordnede, for å avstemme bankens krav og forventninger til den enkelte med den ansattes egne fremtids- og utviklingsplaner.
- Intern stillingsendring kan medføre endring i tidligere opparbeidede personlige goder og tittel.

Banken har en generell bonusordning for alle ansatte som kan utløse en bonusutbetaling på inntil 1,5 månedslønn. Bonusen fordeles på alle ansatte etter lik prosentsats av årslønn og utbetales som en kontantytelse. Bonusordningen gir ikke insentiver til å ta risiko på vegne av banken.

Fast lønnen er hovedelementet i godtgjørelsen til ledendepersoner og skal gjenspeile stillingskravene med hensyn til kvalifikasjoner, ansvar, kompleksitet og i hvilken gradvedkommende bidrar til å nå bankens overordnede forretningsmål, langsiktige interesser og bærekrafts mål. Ledendepersoner er omfattet av bankens generelle bonusordning og banken har ingen form for variabel godtgjørelse som utbetales over flere år eller i form av egenkapitalbevis.

Henvisning til godtgjørelses policy og lederlønnrapport i årsrapporten (fra side 104).

b. Rekruttering av medlemmer til Styret

Valgkomiteen har i oppgave å forberede og avgi innstilling til forstanderskapet om valg av leder, nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer av styret, unntatt ansattes representanter.

Valgkomiteen består av 8 medlemmer og 4 varamedlemmer som velges av forstanderskapet blant forstanderskapets medlemmer. Komiteens leder velges av forstanderskapet. Valgkomiteen skal ha representanter fra alle fire kategorier som er representert i forstanderskapet. Flertallet i valgkomiteen bør være uavhengig av styret og ledende ansatte. Valget gjelder for to år av gangen.

Valgkomiteen skal arbeide for å foreslå en sammensetning av styret og valgkomiteen som kan ivareta interessene til alle kategoriene i forstanderskapet og bankens behov for kompetanse, kapasitet og mangfold.

Det bør tas hensyn til at styret kan fungere som et kollegialt organ. Valgkomiteen skal sørge for at foreslåtte styremedlemmer tilfredsstiller kravene til egnethet og for at de tilfredsstiller kravene til uavhengighet etter gjeldende retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse.

Medlemmene av styret skal ha geografisk spredning som best mulig dekker de fylker banken er representert i, med minst fire fra Agder og minst ett fra Vestfold eller Telemark. Sammensetningen av styret skal tilfredsstille prinsippene i allmennaksjelovens § 6-11 a, om representasjon av begge kjønn i styret. Styret skal bestå av 7 til 8 medlemmer, hvorav 2 valgt av de ansatte. Dette innebærer at begge kjønn må være representert blant de ansattvalgte og for de øvrige medlemmer må begge kjønn være representert med minst 3 medlemmer. Styreleder og minst to tredeler av styret skal ikke være ansatt i banken eller foretak i samme konsern.

Styrets medlemmer skal ha et høyt nivå på personlig og profesjonell adferd, etikk og integritet. Styrets sammensetning bør inkludere et mangfold av ferdigheter og alternativ bakgrunn, kompetanse, erfaring, yrkes- og bransjebakgrunn, geografisk erfaring og ekspertise, kjønn, alder, og mangfold. Styret bør ha et mangfold som skal sikre at styret har et bredt perspektiv både på dagens forretningsvirksomhet, og på behov for endringer, tilpasninger og omstilling til fremtiden. Det skal være kultur for å dyrke inkludering og mangfold, og som støtter opp om bankens verdier.

Valgkomiteen skal avgi en begrunnet innstilling for sine forslag til kandidater. Innstillingen skal også inneholde relevant informasjon om kandidatene, herunder kompetanse, kapasitet og uavhengighet, samt alder, utdanning og yrkesmessig erfaring.

Det bør opplyses om eventuelle eierinteresser til egenkapitalbevis i banken, om eventuelle oppdrag for banken og om ansettelse, tillitsverv og vesentlige oppdrag i andre foretak og organisasjoner. Ved forslag om gjenvalg av styremedlemmer, bør innstillingen også gi opplysninger om hvor lenge kandidaten har vært styremedlem i banken og om deltagelse i styremøtene. Valgkomiteens innstilling bør også redegjøre for hvordan den har arbeidet, herunder form for kontakt/møter og arbeidet med å innhente informasjon om mulige kandidater.

10. Vedlegg

Se eget Excel-vedlegg til Pilar 3.

SPAREBANKEN SØR